Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 27. jūnijā [1]

Apvienotās lietas C-585/18, C-624/18 un C-625/18

A.K. (C-585/18)
pret
Krajowa Rada Sądownictwa
un
CP (C-624/18)
DO (C-625/18)
pret
***Sąd Najwyższy* (C-624/18 un C-625/18),**
dalībnieks, kas iestājies lietā:
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową

(*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 267. pants – Tiesiskums – LES 2. pants – LES 19. panta 1. punkts – Tiesību efektīvas aizsardzības tiesā princips – Tiesu neatkarības princips – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. un 51. pants – Valsts tiesību akti, ar kuriem izveido Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātu – Valsts tiesību akti, ar kuriem maina Valsts tieslietu padomes locekļu tiesnešu iecelšanas kārtību – Savienības tiesību pārākums – Pilnvaras nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošus valsts tiesību aktus

1 Oriģinālvaloda – angļu.

I. Ievads

1. Izskatāmās lietas, tāpat kā problēmas, ko es izvērtēju savos secinājumos lietās Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) un Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18)[2], ir saistītas ar Polijas tiesu sistēmas reformu, kas ieviesta ar 2017. gadā veiktajiem pasākumiem un kas ir Komisijas pamatotā priekšlikuma saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu par tiesiskumu Polijā priekšmets[3], un kas ir arī izpelnījusies ievērojamu starptautisku kritiku[4].

2. Tās attiecas uz prasībām, kas daļēji ir balstītas uz Savienības tiesībām un ko *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palātā ir cēluši tiesneši, kurus skar Polijas tiesību akti, ar kuriem tiek samazināts tiesnešu pensionēšanās vecums. Šos tiesību aktus Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18)[5] ir atzinusi par nesaderīgiem ar Polijas pienākumiem, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, jo tie neatbilst tiesnešu neatceļamības un neatkarības principiem, kurus abus aizsargā Savienības tiesības.

3. Lai gan dalībvalsts tiesībās ir paredzēts, ka prasības ir jāizskata no jauna izveidotajai Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātai, iesniedzējtiesa jautā, vai Disciplinārlietu palāta sniedz pietiekamas Savienības tiesību aktos paredzētās neatkarības garantijas, izskatot šādas prasības. Tā tas ir, ņemot vērā, ka tiesnešus, ko Republikas prezidents var iecelt Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā, izraugās *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tieslietu padome, turpmāk tekstā – "VTP"), kas ir iestāde, kuras uzdevums ir sargāt tiesu neatkarību Polijā. Savukārt VTP neatkarība tiek apšaubīta ar Polijas tiesību aktiem, ar kuriem tiek mainīta tās locekļu tiesnešu iecelšanas kārtība. Šobrīd tās sastāvu galvenokārt nosaka likumdošanas vara un izpildvara.

4. Pastāv arī konkrētas bažas par procedūrām, ko VTP izmanto Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlasei.

2 Papildus izskatāmajām lietām Tiesā ir celtas vēl vairākas prasības saistībā ar Polijas tiesu sistēmas reformu, tostarp lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus, ko ir iesniegusi Polijas Augstākās tiesa (lietas C-522/18, C-537/18 un C-668/18), Polijas Augstākā administratīvā tiesa (lieta C-824/18) un Polijas zemāko instanču tiesas (lietas C-558/18, C-563/18 un C-623/18), kā arī divas Komisijas celtās prasības pret Poliju sakarā ar pienākumu neizpildi (lietas C-619/18 un C-192/18). Skaidrības labad, piebildīšu, ka līdz šim Tiesā izskatītās pārsūdzības par Polijas tiesu sistēmas reformu attiecas uz šādiem jautājumiem: 1) Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšana un Republikas prezidentam piešķirtās pilnvaras pagarināt Augstākās tiesas tiesnešu aktīvo pilnvaru termiņu (skat. spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, un ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus šajā lietā, EU:C:2019:325); 2) iespējama diskriminācija dzimuma dēļ, paredzot atšķirīgu to sieviešu un vīriešu pensionēšanās vecumu, kas pilda vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu, Augstākās tiesas tiesnešu un prokuroru funkcijas, vienlaikus atzīstot tieslietu ministram tiesības pagarināt vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu aktīvā dienesta termiņu (skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:529), un 3) tiesnešu disciplinārie pasākumi (skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā *Miasto Łowicz* u.c., C-558/18 un C-563/18, kas tiks sniegti 2019. gada 24. septembrī).

3 COM(2017) 835 *final*, 2017. gada 20. decembris (turpmāk tekstā – "Komisijas pamatotais priekšlikums"). Šajā pamatotajā priekšlikumā Komisija it īpaši izsaka iebildumus par šādiem tiesību aktiem: 1) 2017. gada 11. maija *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tiesnešu un prokuroru skolu, Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju un dažus citus likumus (*Dz. U.* 2017, 1139. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem); 2) 2017. gada 12. jūlija *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju un dažus citus likumus (*Dz. U.* 2017, 1452. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem); 3) 2017. gada 8. decembra *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu, *Dz. U.* 2018, 5. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem), un 4) 2017. gada 8. decembra *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tieslietu padomi un dažus citus likumus (*Dz. U.* 2018, 3. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem). Izskatāmās lietas attiecas uz pēdējiem diviem tiesību aktiem.

4 Skat., piemēram, Eiropas Padomes komisijas "Demokrātija caur tiesībām" (Venēcijas komisija) 2017. gada 11. decembra atzinumu Nr. 904/2017 par likumprojektu, ar ko groza Likumu par Valsts tieslietu padomi, par likumprojektu, ar ko groza Likumu par Augstāko tiesu un ko ierosināja Polijas Republikas prezidents, kā arī par Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, CDL-AD(2017)031 (turpmāk tekstā – "Venēcijas komisijas atzinums Nr. 904/2017"); Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomes īpašā referenta tiesnešu un juristu neatkarības lietās 2018. gada 5. aprīļa atzinumu par misiju Polijā, A/HRC/38/38/Add.1 (turpmāk tekstā – "ANO 2018. gada atzinums par Poliju"); Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja 2017. gada 5. maija gala atzinumu par Likuma par Valsts tieslietu padomi un dažiem citiem Polijas likumiem grozījumu projektu, JUD-POL/305/2017 *final* (turpmāk tekstā – "EDSO 2017. gada gala atzinums"), un [Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja] 2017. gada 13. novembra atzinumu par konkrētiem noteikumiem likumprojektā par Polijas Augstāko tiesu (situācija 2017. gada 26. septembrī), JUD-POL/315/2017.

5 EU:C:2019:531.

5. Tādēļ galvenais jautājums, par ko izskatāmajās lietās ir jālemj Tiesai, ir par to, vai Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta, ņemot vērā VTP locekļu iecelšanas kārtību un Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlasē izmantotos līdzekļus, atbilst Savienības tiesībās paredzētajām neatkarības prasībām.

6. Ja Tiesa konstatētu, ka Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta neatbilst šīm prasībām, iesniedzējtiesa vēlas arī noskaidrot, vai saskaņā ar Savienības tiesībām tā var nepiemērot dalībvalsts tiesību normas, kuras varētu uzskatīt par tādām, ar kurām tiek izslēgta iesniedzējtiesas jurisdikcija pamatlietās.

7. Līdz ar to iesniedzējtiesa būtībā aicina Tiesu attīstīt tās judikatūru par dalībvalstu pienākumiem nodrošināt tiesu neatkarību saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu, lai veicinātu tiesiskuma ievērošanu Savienības tiesību sistēmā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

8. LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības."

9. Hartas 47. panta pirmajā un otrajā daļā ir paredzēts:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. [..]"

B. Polijas tiesības

1. Tiesību normas par Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanu

10. 2002. gada 23. novembra *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu; *Dz. U* 2002. Nr. 240, 2052. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem; turpmāk tekstā – "2002. gada Likums par Augstāko tiesu") 30. panta 1. punktā ir noteikts, ka Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecums ir 70 gadi, ja vien ne vēlāk kā 6 mēnešus pirms 70 gadu vecuma sasniegšanas tiesnesis Augstākās tiesas pirmajam priekšsēdētājam nav iesniedzis paziņojumu, norādot savu vēlmi turpināt pildīt savus pienākumus, un uzrādījis apliecību par savu veselības stāvokli. Tādā gadījumā saskaņā ar minētā likuma 30. panta 5. punktu šis tiesnesis var automātiski pildīt savus pienākumus līdz 72 gadu vecumam.

11. 2017. gada 20. decembrī Republikas prezidents parakstīja 2017. gada 8. decembra *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu; *Dz. U*. 2018, 5. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem; turpmāk tekstā – "2017. gada Likums par Augstāko tiesu"), kas stājās spēkā 2018. gada 3. aprīlī.

12. Saskaņā ar 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1.–4. punktu principā Augstākās tiesas tiesnešiem ir jāpensionējas 65 gadu vecumā, ja vien viņi noteiktā termiņā nav iesnieguši paziņojumu par vēlmi turpināt ieņemt amatu un apliecību par atbilstošu veselības stāvokli un ja Polijas Republikas prezidents ir piekritis tiesneša turpmākajam darbam tiesneša amatā. Saskaņā ar šajās tiesību normās paredzēto procedūru pirms minētās atļaujas piešķiršanas Polijas Republikas prezidentam ir

jākonsultējas ar Valsts tieslietu padomi, kas sniedz viņam atzinumu. Saskaņā ar šī likuma 111. panta 1. punktu Augstākās tiesas tiesnešiem, kuri līdz 2018. gada 3. jūlijam ir sasnieguši 65 gadu vecumu, ir jāpensionējas 2018. gada 4. jūlijā, izņemot, ja viņi noteiktā termiņā ir iesnieguši minētos dokumentus un ja Polijas Republikas prezidents ir piešķīris atļauju turpināt ieņemt šo tiesneša amatu, ievērojot šī likuma 37. pantā paredzēto procedūru.

2. Tiesību normas par Disciplinārlietu palātu

13. Ar 2017. gada Likumu par Augstāko tiesu tostarp tika noteikta jauna Augstākās tiesas palāta, proti, Disciplinārlietu palāta, kas tika izveidota 2018. gada 3. aprīlī atbilstoši šī likuma 133. pantam.

14. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 20. pantā ir paredzēts:

"Attiecībā uz Disciplinārlietu palātu un tiesnešiem, kas izskata lietas Disciplinārlietu palātā, Augstākās tiesas pirmā priekšsēdētāja prerogatīvas, kā noteikts

(1) 14. panta 1. punkta 1., 4. un 7. apakšpunktā, 31. panta 1. punktā, 35. panta 2. punktā, 36. panta 6. punktā, 40. panta 1. un 4. punktā un 51. panta 7. un 14. punktā, īsteno Augstākās tiesas priekšsēdētājs, kas vada Disciplinārlietu palātas darbu;

(2) 14. panta 1. punkta 2. apakšpunktā un 55. panta 3. punkta otrajā teikumā, īsteno Austākās tiesas pirmais priekšsēdētājs, vienojoties ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju, kas vada Disciplinārlietu palātas darbu."

15. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 27. pantā ir paredzēts:

"1. Disciplinārlietu palātas kompetencē ir izskatīt šādas lietas:

(1) disciplinārlietas;

(a) kas ierosinātas pret Augstākās tiesas tiesnešiem;

[..]

(2) nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma tiesību lietas, kas attiecas uz Augstākās tiesas tiesnešiem;

(3) lietas par Augstākās tiesas tiesnešu piespiedu pensionēšanos."

16. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 29. pantā ir paredzēts:

"Augstākās tiesas tiesneša amatā ieceļ Polijas Republikas prezidents pēc Valsts tieslietu padomes ieteikuma."

17. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 79. pantā ir paredzēts:

"Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma tiesību lietas, kas attiecas uz Augstākās tiesas tiesnešiem, kā arī lietas par Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanos, izskata:

(1) pirmajā instancē – Augstākā tiesa Disciplinārlietu palātas viena tiesneša sastāvā;

(2) otrajā instancē – Augstākā tiesa Disciplinārlietu palātas trīs tiesnešu sastāvā."

18. 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 131. pantā, kurā grozījumi izdarīti ar 1. panta 14. punktu 2018. gada 12. aprīļa *Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Likums, ar ko groza Likumu par Augstāko tiesu; *Dz. U.* 2018, 847. pozīcija; turpmāk tekstā – "2018. gada 12. aprīļa pirmais grozījumu likums")[6], kas stājās spēkā 2018. gada 9. maijā, ir paredzēts:

"Tiesneši, kuri šī likuma spēkā stāšanās dienā ieņem amatus citās Augstākās tiesas palātās, var tikt pārcelti amatā Disciplinārlietu palātā. Ne vēlāk kā dienā, kad visi Augstākās tiesas tiesneši ir iecelti Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā pirmo reizi, tiesnesis, kurš ieņem amatu kādā citā Augstākās tiesas palātā, iesniedz Valsts tieslietu padomei lūgumu par pārcelšanu Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā pēc tam, kad ir saņēmis Augstākās tiesas pirmā priekšsēdētāja un Augstākās tiesas priekšsēdētāja, kas vada Disciplinārlietu palātas darbu, kā arī tās palātas priekšsēdētāja piekrišanu, kurā tiesnesis, kas iesniedzis lūgumu par pārcelšanu, ieņem tiesneša amatu. Līdz dienai, kad visas amata vietas Disciplinārlietu palātā ir aizpildītas pirmo reizi, Polijas Republikas prezidents ieceļ Augstākās tiesas tiesnesi Disciplinārlietu palātas tieneša amatā pēc Valsts tieslietu padomes ieteikuma."

3. Tiesību normas par Valsts tieslietu padomi

19. Polijas konstitūcijas 186. panta 1. punktā ir noteikts:

"Valsts tieslietu padome sargā tiesu un tiesnešu neatkarību."

20. Polijas konstitūcijas 187. pantā ir paredzēts:

"1. Valsts tieslietu padomes sastāvs ir šāds:

(1) Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs, tieslietu ministrs, Augstākās administratīvās tiesas priekšsēdētājs un persona, ko ieceļ Republikas prezidents;

(2) 15 locekļi, kurus izraugās no Augstākās tiesas, vispārējo tiesu, administratīvo tiesu un militāro tiesu tiesnešu vidus;

(3) 4 locekļi, ko izraugās *Sejm* [Seims, Polijas Republikas parlamenta apakšpalāta] no deputātu vidus, un 2 locekļi, ko izraugās *Senat* [Senāts, Polijas Republikas parlamenta augšpalāta] no senatoru vidus.

2. Valsts tieslietu padome no savu locekļu vidus izraugās priekšsēdētāju un divus priekšsēdētāja vietniekus.

3. Personu, kuras izraudzītas par Valsts tieslietu padomes locekļiem, amata pilnvaru termiņš ir četri gadi.

4. Valsts tieslietu padomes organizatorisko struktūru, darbības jomu un darba kārtību, kā arī tās locekļu iecelšanas kārtību nosaka ar likumu."

6 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 131. panta iepriekšējā redakcijā bija paredzēts: "līdz kamēr tiek aizpildītas visas Augstākās tiesas tiesnešu amata vietas Disciplinārlietu palātā, citas palātas tiesnesis nevar tikt pārcelts Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā".

21. VTP darbību reglamentē 2011. gada 12. maija *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Likums par Valsts tieslietu padomi; *Dz. U.* 2011, Nr. 126, 714. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem; konsolidētais teksts – *Dz U.* 2019, 84. pozīcija; turpmāk tekstā – "Likums par VTP"). Šajā likumā tostarp tika izdarīti grozījumi ar 2017. gada 8. decembra *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par VTP un dažus citus likumus (*Dz. U.* 2018, 3. pozīcija, redakcijā ar grozījumiem; turpmāk tekstā – "2017. gada Likums par grozījumiem likumā par VTP"), kas stājās spēkā 2018. gada 17. janvārī[7].

22. Saskaņā ar 2017. gada Likuma par grozījumiem Likumā par VTP 1. panta 1. punktu Likumā par VTP tika iekļauts 9.a pants, kurā ir paredzēts:

"1. *Sejm* ieceļ no Augstākās tiesas, vispārējās jurisdikcijas tiesu, administratīvo tiesu un militāro tiesu tiesnešu vidus 15 Padomes locekļus uz kopējo četru gadu pilnvaru termiņu.

2. Ieceļot 1. punktā minētos padomes locekļus, *Sejm* pēc iespējas ņem vērā nepieciešamību pārstāvēt Padomē atsevišķu tiesu veidu un līmeņu tiesnešus.

3. Jauno padomes locekļu, kas tika iecelti no tiesnešu vidus, kopējais pilnvaru termiņš sākas nākamajā dienā pēc viņu iecelšanas dienas. Iepriekšējā pilnvaru termiņa Padomes locekļi pilda savas funkcijas līdz jauno Padomes locekļu kopējā pilnvaru termiņa sākumam."

23. Saskaņā ar 2017. gada Likuma par grozījumiem Likumā par VTP 1. panta 2. un 3. punktu tika atcelts Likuma par VTP 11. pants[8] un tajā tika iekļauti Likuma par VTP 11.a–11.e pants par kārtību, kādā Padomē ieceļ 15 locekļus tiesnešus.

24. Saskaņā ar Likuma par VTP 11.a panta 2. punktu:

"Subjekti, kuriem ir tiesības izvirzīt kandidātu uz Padomes locekļa amatu, ir grupas, kurās ir vismaz: (1) 2000 Polijas Republikas pilsoņu, kuri ir vecāki par astoņpadsmit gadiem, ir rīcībspējīgi un tiesībspējīgi; (2) 25 tiesneši, izņemot pensionētos tiesnešus."

25. Likuma par VTP 11.d pantā vēl ir paredzēts:

"1. *Sejm* priekšsēdētājs pieprasa, lai deputātu klubi 7 dienu laikā izvirza kandidātus dalībai Padomē.

2. Deputātu klubs no to tiesnešu vidus, kuru kandidatūras ir iesniegtas saskaņā ar 11.a pantā paredzēto procedūru, izvirza ne vairāk kā deviņus kandidātus dalībai Padomē.

3. Ja deputātu klubu izvirzīto kandidātu kopējais skaits ir mazāks par 15, *Prezydium Sejm* [Polijas parlamenta apakšpalātas Prezidijs] no 11.a pantā norādītajā kārtībā pieteikto kandidātu vidus izvirza tik kandidātu, lai to skaits sasniegtu 15.

4. Atbildīgā *Sejm* komisija nosaka kandidātu sarakstu, izvēloties no 2. un 3. punktā norādītajā kārtībā minēto kandidātu vidus 15 kandidātus uz Padomes locekļa amatu, ievērojot, ka sarakstā ir iekļauts vismaz viens katra tāda deputātu kluba norādītais kandidāts, kurš darbojas vismaz sešdesmit dienas no tā *Sejm* sasaukuma pirmās sēdes, kurā tiek veikta izvēle, ar nosacījumu, ka klubs šo kandidātu ir izvirzījis saskaņā ar 2. punktā minēto kārtību.

7 Saskaņā ar 2017. gada Likuma par grozījumiem Likumā par VTP 10. pantu atsevišķas tiesību normas, tostarp Likuma par VTP 11.a pants, stājās spēkā 2018. gada 3. janvārī.

8 Saskaņā ar agrāko Likuma par VTP 11. pantu 15 locekļus tiesnešus iecēla tiesneši no Augstākās tiesas (2 pārstāvji), administratīvo tiesu (2 pārstāvji), apelācijas tiesu (2 pārstāvji), apgabaltiesu un rajonu tiesu (8 pārstāvji) un militāro tiesu (1 pārstāvis) tiesnešiem.

5. *Semj* ieceļ Padomes locekļus uz kopējo četru gadu pilnvaru termiņu tuvākajā *Sejm* sēdē ar 3/5 balsu vairākumu, klāt esot vismaz pusei no likumā norādītā deputātu skaita, balsojot par 4. punktā minēto kandidātu sarakstu.

6. Ja Padomes locekļi netiek izvēlēti 5. punktā norādītajā kārtībā, *Sejm* ieceļ Padomes locekļus ar absolūto balsu vairākumu, klāt esot vismaz pusei no likumā norādītā deputātu skaita, balsojot par 4. punktā minēto kandidātu sarakstu. [..]"

26. 2017. gada Likuma par grozījumiem Likumā par VTP 6. pantā ir paredzēts:

"To [VTP] locekļu pilnvaru termiņš, kuri minēti Polijas Republikas konstitūcijas 187. panta 1. punkta 2. apakšpunktā un ievēlēti, pamatojoties uz spēkā esošajiem noteikumiem, ilgst līdz dienai, kas ir diena pirms jauno [VTP] locekļu pilnvaru termiņa sākuma, bet nepārsniedz 90 dienas no šī likuma spēkā stāšanās dienas, ja vien jau iepriekš nav iestājušās pilnvaru termiņa beigas."

27. Ar 2018. gada 20. jūlija *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar ko groza Likumu par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju un dažus citus likumus; *Dz. U.* 2018, 1443. pozīcija; turpmāk tekstā – "2018. gada 20. jūlija likums) Likuma par VTP 35. pants tika papildināts ar 3. punktu, kurā ir paredzēts:

"1. Ja tiesneša vai tiesneša praktikanta amatam pieteikumu ir iesniedzis vairāk nekā viens kandidāts, atlases komisija sastāda ieteicamo kandidātu sarakstu.

2. Nosakot kandidātu secību sarakstā, vispirms tā ņem vērā kandidātu kvalifikācijas novērtējumu un papildus:

(1) darba pieredzi, tostarp pieredzi tiesību normu piemērošanā, zinātnisko darbu, hierarhiski augstāku amatpersonu atzinumus, rekomendācijas, publikācijas un citus pieteikumam pievienotos dokumentus;

(2) kompetentās tiesas kolēģijas atzinumu un tiesnešu kopsapulces novērtējumu.

3. Šā panta 2. punktā minēto dokumentu neesamība neliedz izveidot ieteicamo kandidātu sarakstu."

28. Likuma par VTP 44. pants ar 2017. gada Likumu par grozījumiem Likumā par VTP tika papildināts ar 1.a punktu un ar 2018. gada 20. jūlija likumu – ar 1.b punktu. Minētajā pantā ir paredzēts:

"1. Lietas dalībnieks var vērsties Augstākajā tiesā, pamatojoties uz to, ka Padomes lēmums ir nelikumīgs, ja vien atsevišķos noteikumos nav paredzēts citādi. [..]

1a. Atsevišķās lietās, kas attiecas uz iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā, prasību var celt Augstākajā administratīvajā tiesā. Šajos gadījumos nevar vērsties Augstākajā tiesā. Prasību, kas celta Augstākajā administratīvajā tiesā, nevar pamatot ar apgalvojumu par kļūdainu vērtējumu par kandidātu atbilstību kritērijiem, kas ņemti vērā, lemjot par kandidāta ieteikšanu iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā.

1b. Ja 37. panta 1. punktā minēto lēmumu nav apstrīdējuši visi lietas dalībnieki, atsevišķās lietās saistībā ar iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā, lēmums attiecībā uz tiem lietas dalībniekiem, kuri nav to pārsūdzējuši, kļūst galīgs daļā, kas ietver lēmumu ieteikt kandidātu iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā, un daļā, kas ietver lēmumu neieteikt iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā. [..]"

4. 2018. gada 21. novembra likums

29. 2018. gada 17. decembrī Republikas prezidents parakstīja 2018. gada 21. novembra *Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym* (Likums par grozījumiem Likumā par Augstāko tiesu; *Dz. U.* 2018, 2507. pozīcija; turpmāk tekstā – "2018. gada 21. novembra likums"), kas stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī. Saskaņā ar šī likuma 1. pantu 2017. gada likuma par Augstāko tiesu 37. panta 1.a–4. punkts un 111. panta 1. punkts ir atcelti un minētā likuma 37. panta 1. punkts ir grozīts tādējādi, ka tikai tie Augstākās tiesas tiesneši, kuri ieņēma tiesneša amatu šajā tiesā pēc 2018. gada 21. novembra likuma spēkā stāšanās dienas, pensionējas 65 gadu vecumā, savukārt uz Augstākās tiesas tiesnešiem, kuri šo amatu ieņēma pirms šī datuma, attiecina 2002. gada Likuma par Augstāko tiesu 30. panta noteikumus.

30. 2018. gada 21. novembra likuma 2. panta 1. punktā ir paredzēts:

"No šā likuma spēkā stāšanās dienas ikviens Augstākās tiesas tiesnesis vai Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis, kurš ir pensionējies saskaņā ar [2017. gada Likuma par Augstāko tiesu] 37. panta 1.–4. punktu vai 111. panta 1. vai 1.a punktu, tiek atjaunots amatā, ko viņš ieņēma [2017. gada Likuma par Augstāko tiesu] spēkā stāšanās dienā. Uzskatāms, ka Augstākās tiesas tiesneša vai Augstākās administratīvās tiesas tiesneša pienākumu izpilde ir veikta bez pārtraukuma."

31. Savukārt 2018. gada 21. novembra likuma 4. pantā ir paredzēts:

"1. Tiesvedības, kas uzsāktas saskaņā ar [2017. gada Likuma par Augstāko tiesu] 37. panta 1. punktu un 111. panta 1.–1.b punktu, kā arī ar tām saistītās apelācijas tiesvedības, kas nav vēl izskatītas šā likuma spēkā stāšanās dienā, ir jāizbeidz.

2. Tiesvedības, kas attiecībā uz 2. panta 1. punktā minētajiem tiesnešiem ir ierosinātas prasībās par aktīvā dienesta Augstākās tiesas vai Augstākās administratīvās tiesas tiesneša darba tiesisko attiecību noteikšanu un nav vēl izskatītas šī likuma spēkā stāšanās dienā, ir jāizbeidz. [..]"

III. Fakti, pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

32. Lieta C-585/18 attiecas uz Augstākās administratīvās tiesas tiesneša A.K. apelācijas sūdzību, kas celta pret VTP. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu A.K. sasniedza 65 gadu vecumu 2018. gada 3. jūlijā un atbilstoši 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 37. pantam un 111. panta 1. punktam iesniedza paziņojumu par vēlmi turpināt ieņemt savu amatu. Tiesa savā 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) [9] noteica, ka šie pasākumi nav saderīgi ar Savienības tiesībām.

33. Saskaņā ar 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 37. pantā paredzēto kārtību VTP pieņēma lēmumu, sniedzot negatīvu atzinumu. A.K. cēla apelācijas sūdzību par šo lēmumu, kā arī iesniedza lūgumu apturēt tā izpildi Augstākās tiesas Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palātai. Lai pamatotu savu apelācijas sūdzību, A.K. tostarp apgalvo, ka neesot ievēroti LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, Hartas 47. panta otrās daļas un Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 9. panta 1. punkta noteikumi [10]. Pēdējā minētā tiesību akta kontekstā A.K. apgalvo, ka ir notikusi diskriminācija vecuma dēļ.

9 EU:C:2019:531.

10 OV 2000, L 303, 16. lpp. Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punktā ir noteikts: "Dalībvalstis nodrošina, lai tiesiskās un/vai administratīvās procedūras, arī tad, ja tās uzskata par atbilstīgām samierināšanas procedūrām, nolūkā panākt, ka izpilda šajā direktīvā paredzētos pienākumus, būtu pieejamas visām personām, kuras uzskata sevi par cietušām, jo viņām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, pat pēc tam, kad attiecības, kurās ir bijusi diskriminācija, ir beigušās."

34. Lietas C-624/18 un C-625/18 attiecas uz Augstākās tiesas tiesnešu CP un DO prasībām, kas ir celtas pret Augstāko tiesu. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumiem minētās personas sasniedza 65 gadu vecumu 2018. gada 3. jūlijā, bet neiesniedza paziņojumu par vēlmi turpināt ieņemt savu amatu atbilstoši 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 37. pantam un 111. panta 1. punktam.

35. Saņemot informāciju par Republikas prezidenta paziņojumu par to, ka CP un DO ir pensionētas no 2018. gada 4. jūlija, tās cēla prasības Augstākās tiesas Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palātā, lūdzot atzīt, ka to kā aktīvā dienesta tiesnešu darba attiecības no šā datuma nav pārveidotas par pensionēta tiesneša darba attiecībām. Tās lūdza piemērot pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekli. Pamatojot savas prasības, CP un DO tostarp apgalvo, ka ir pārkāpts Direktīvas 2000/78 2. panta 1. punktā minētais diskriminācijas vecuma dēļ aizliegums [11]. Arī šajās lietās CP un DO pārsūdzība attiecas uz pasākumiem, par kuriem Tiesa 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) [12] noteica, ka tie nav saderīgi ar Savienības tiesībām.

36. Augstākās tiesas Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palāta (turpmāk tekstā – "Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palāta"), kurā personas A.K., CP un DO (turpmāk tekstā kopā – "prasītāji") ir cēlušas savas prasības, tostarp norādīja šādus apsvērumus.

37. Pirms 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu stāšanās spēkā Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palātas [13] kompetencē bija izskatīt prasības par VTP lēmumiem, savukārt darba tiesas izskatīja strīdus, kas izriet no Augstākās tiesas tiesnešu darba attiecībām. Atbilstoši 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 27. panta 1. punkta 2. un 3. apakšpunktam jurisdikcija izskatīt šādas lietas tika nodota Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātai (turpmāk tekstā – "Disciplinārlietu palāta") [14]. Tomēr iesniedzējtiesas nolēmumu pieņemšanas brīdī neviens tiesnesis nebija iecelts Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā, līdz ar to tā faktiski nepastāvēja.

38. Līdz ar to attiecībā uz lietām C-624/18 un C-625/18 iesniedzējtiesa jautā, vai, ņemot vērā, ka Disciplinārlietu palātā nav tiesnešu, tā var nepiemērot valsts tiesību aktus, kuros paredzēta Disciplinārlietu palātas jurisdikcija, un, ievērojot nepieciešamību nodrošināt prasītāju tiesību, kas izriet no Savienības tiesībām saistībā ar diskrimināciju vecuma dēļ, efektīvu aizsardzību, pati izskatīt lietu [15]. Iesniedzējtiesa norāda, ka, tā kā nav nevienas tiesas, kas varētu nodrošināt tiesisko aizsardzību pamatlietās, šie tiesību akti, ciktāl ar tiem ir izslēgta Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palāta, būtu jāuzskata par nesaderīgiem ar Hartas 47. pantu un Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punktu. Tā arī norāda, ka šis jautājums varētu nebūt vairs aktuāls, jo, kamēr tiek izskatītas pamatlietas, jaundibinātajās Augstākās tiesas palātās tiek aizpildītas vakances.

39. Katrā ziņā iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlases kārtība, ņemot vērā, ka Republikas prezidentam pēc VTP ieteikuma ir jāieceļ tiesneši, sniedz pietiekamas Savienības tiesību aktos paredzētās neatkarības garantijas [16]. Tā norāda, ka ar 2017. gada Likuma par grozījumiem Likumā par VTP tika paredzēts tāds VTP locekļu tiesnešu atlases mehānisms, saskaņā ar kuru šos pārstāvjus izraugās *Sejm* (Polijas parlamenta apakšpalāta), nevis tiesneši paši. Līdz ar to Polijā Augstākās tiesas tiesnešus izraugās iestāde, kuras locekļus galvenokārt ieceļ likumdošanas vara un izpildvara.

11 Direktīvas 2000/78 2. panta 1. punktā ir noteikts: "Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls". Minētās direktīvas 1. pantā tostarp ir atsauce uz diskrimināciju vecuma dēļ.

12 EU:C:2019:531.

13 Iesniedzējtiesa norāda, ka līdz 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu spēkā stāšanās dienai šī palāta tika saukta par Nodarbinātības, sociālā nodrošinājuma un sabiedrisko lietu palātu.

14 Attiecībā uz lietu C-585/18 iesniedzējtiesa norāda, ka minētais ir attiecināms uz Augstākās administratīvās tiesas tiesnešiem.

15 Iesniedzējtiesa atsaucas uz spriedumiem, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49; 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257, un 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163.

16 It īpaši iesniedzējtiesa atsaucas uz spriedumiem, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

40. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka esošo VTP locekļu izvēle tiek veikta nepārredzami, ka VTP locekļi tieneši nepārstāv visu tiesu kopienu, ka VTP darbība liecina, ka netiek aizstāvēta Augstākās tiesas un tās tiesnešu neatkarība un, kā to apliecina tiesvedība lietā C-585/18, VTP prakse, lemjot par to Augstākās tiesas tiesnešu lūgumiem, kuri ir sasnieguši 65 gadu vecumu un vēlas turpināt ieņemt savu amatu, ietver noraidošu atzinumu sniegšanu, kas nav pietiekami pamatoti, lai Republikas prezidents varētu izveidot viedokli par attiecīgo kandidātu.

41. Attiecībā uz Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlases procedūru iesniedzējtiesa norāda, ka Augstākā tiesa nepiedalās šajā atlases procedūrā un ka līdz dienai, kad visas amata vietas Disciplinārlietu palātā ir aizpildītas pirmo reizi, šajā palātā amatu var ieņemt tikai Augstākās tiesas tiesneši, ko ieceļ Republikas prezidents. Tā tostarp arī norāda, ka ir mainīti atlases procedūras noteikumi. Attiecīgi saskaņā ar Likuma par VTP 35. un 44. pantu kā daļa no ieteicamo kandidātu saraksta sastādīšanas procesa ir atcelta prasība amata kandidātiem iesniegt noteiktus dokumentus attiecībā uz viņu kvalifikāciju un ir ieviests noteikums par to, ka, ja konkrētā gadījumā lēmumu par iecelšanu Augstākās tiesas tiesneša amatā nav apstrīdējuši visi lietas dalībnieki, lēmums stājas spēkā daļā par ieteikšanu iecelšanai Augstākās tiesas tiesneša amatā. Tādēļ iesniedzējtiesa apgalvo, ka minētais izslēdz efektīvu pārbaudi tiesā. Turklāt tā uzskata, ka VTP ieteikto Disciplinārlietu palātas tiesneša amata kandidātu vidū esot personas, kuras ir cieši saistītas ar politisko varu.

42. Ja Tiesa konstatētu, ka Disciplinārlietu palāta neatbilst Savienības tiesību aktos noteiktajām neatkarības prasībām, iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai tā var nepiemērot valsts tiesību normas, kurās ir izslēgta tās jurisdikcija izskatīt šādus strīdus [17]. Attiecībā uz lietām C-624/18 un C-625/18 iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai nodrošinātu Savienības tiesību efektivitāti, Nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma palātas vispārējā jurisdikcija izskatīt darba attiecību strīdus, kas ir saistīti ar diskrimināciju, ļauj tai izskatīt prasības pamatlietās saistībā ar prasījumiem par diskrimināciju vecuma dēļ saskaņā ar Direktīvu 2000/78 [18].

43. Šādos apstākļos lietā C-585/18 *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 267. panta trešā daļa saistībā ar LES 19. panta 1. punktu un 2. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pēdējās instances tiesā no jauna izveidota palāta, kuras kompetencē ir izskatīt valsts tiesas tiesneša celtu prasību un kurā lieta būtu jāizspriež tikai tiesnešiem, kurus ir iecēlusi tāda valsts iestāde, kuras uzdevums ir sargāt tiesu neatkarību (*Krajowa Rada Sądownictwa* [Valsts tieslietu padome]), un kura tās izveidošanas organizatoriskā modeļa un darbības veida dēļ negarantē neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras, ir neatkarīga un objektīva tiesa Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noraidoša, vai LESD 267. panta trešā daļa saistībā ar LES 19. panta 1. punktu un 2. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pēdējās instances tiesas palātai bez attiecīgās kompetences, bet kas atbilst prasībām, kuras Eiropas Savienības tiesību aktos ir noteiktas tiesai, kurā celta prasība par lietu, kas skar Savienības tiesības, ir jāatstāj nepiemēroti valsts likuma noteikumi, kuros ir izslēgta tās jurisdikcija šajā lietā?"

17 Iesniedzējtiesa atsaucas uz spriedumiem, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, un 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257.

18 Iesniedzējtiesa atsaucas uz spriedumiem, 2003. gada 22. maijs, *Connect Austria*, C-462/99, EU:C:2003:297, un 2005. gada 2. jūnijs, *Koppensteiner*, C-15/04, EU:C:2005:345.

44. Lietās C-624/18 un C-625/18 *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) arī nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants saistībā ar [Direktīvas 2000/78] 9. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad dalībvalsts pēdējās instances tiesā ir celta prasība, kas pamatota uz diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma pārkāpumu pret šīs tiesas tiesnesi un kam ir pievienots lūgums noteikt aizsardzības pasākumus, šai tiesai – ar mērķi aizsargāt tiesības, kas izriet no Eiropas Savienības tiesību aktiem, izmantojot valsts tiesību aktos paredzēto pagaidu līdzekli, – ir pienākums atstāt nepiemērotus valsts tiesību aktus, ar kuriem lietā, kurā tikusi celta prasība, jurisdikcija ir paredzēta šīs tiesas struktūrvienībai, kura nedarbojas tādēļ, ka tajā nav iecelti tiesneši?

2) Ja tādā struktūrvienībā, kas atbilstīgi valsts tiesību aktiem ir kompetenta izskatīt celto prasību, ir iecelti tiesneši, vai LESD 267. panta trešā daļa saistībā ar LES 19. panta 1. punktu un 2. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pēdējās instances tiesā no jauna izveidota palāta, kuras kompetencē ir izskatīt valsts tiesas tiesneša celtu prasību un kurā lieta būtu jāizspriež tikai tiesnešiem, kurus ir iecēlusi tāda valsts iestāde, kuras uzdevums ir sargāt tiesu neatkarību (*Krajowa Rada Sądownictwa* [Valsts tieslietu padome]), un kura tās izveidošanas organizatoriskā modeļa un darbības veida dēļ negarantē neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras, ir neatkarīga un objektīva tiesa Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai LESD 267. panta trešā daļa saistībā ar LES 19. panta 1. punktu un 2. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts pēdējās instances tiesas palātai bez attiecīgās kompetences, bet kas atbilst prasībām, kuras Eiropas Savienību tiesību aktos ir noteiktas tiesai, kurā tikusi celta prasība par lietu, kura skar Savienības tiesības, ir jāatstāj nepiemēroti valsts likuma noteikumi, kuros ir izslēgta tās jurisdikcija šajā lietā?"

IV. Tiesvedība Tiesā

45. Ar Tiesas lēmumu izskatāmās lietas tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.

46. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 26. novembra rīkojumu tika apmierināti iesniedzējtiesas lūgumi piemērot izskatāmajām lietām paātrināto procesu, kas paredzēts Eiropas Savienības Tiesas statūtu (turpmāk tekstā – "Statūti") 23.a pantā un Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā [19].

47. Rakstveida apsvērumus par izskatāmajās lietās uzdotajiem jautājumiem iesniedza *Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową* (ģenerālprokurors, kas pārstāv Valsts prokuratūru, Polija, turpmāk tekstā – "ģenerālprokurors"), Latvijas Republika, Polijas Republika, EBTA Uzraudzības iestāde, kā arī Eiropas Komisija.

48. Izņemot Latvijas Republiku, šie lietas dalībnieki, kā arī prasītāji sniedza mutvārdu apsvērumus 2019. gada 19. marta tiesas sēdē (turpmāk tekstā – "tiesas sēdes pirmā daļa").

49. Tiesas sēdes pirmajā daļā ģenerālprokurors lūdza atstādināt Tiesas priekšsēdētāju, tiesnesi Kūnu Lēnartsu [*Koen Lenaerts*] no šo lietu izskatīšanas. Ar 2019. gada 29. marta lēmumu Tiesa, ko vadīja Tiesas priekšsēdētāja vietnieks, noraidīja šo lūgumu.

19 A.K. u.c., C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2018:977.

50. Ar 2019. gada 28. marta vēstuli VTP, kas nepiedalījās tiesas sēdes pirmajā daļā, pieprasīja rīkot vēl vienu tiesas sēdi. 2019. gada 10. aprīlī Tiesa pieņēma lēmumu turpināt tiesas sēdi izskatāmajās lietās, lai īpaši VTP varētu sniegt mutvārdu apsvērumus.

51. VTP un *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) kā lietas dalībnieki, kā arī prasītāji, ģenerālprokurors, Polijas Republika, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus 2019. gada 14. maija tiesas sēdē (turpmāk tekstā – "tiesas sēdes otrā daļa") [20].

V. Lietas dalībnieku apsvērumu kopsavilkums

A. Procesuālie iebildumi

52. Ģenerālprokurors un Polija apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi esot nepieņemami, jo tie esot zaudējuši jēgu 2018. gada 21. novembra likuma dēļ. Saskaņā ar šo likumu Polijas tiesību normas, kas ir strīdu pamatlietās pamatā, ir atceltas un strīdi vairs nepastāv [21]. Polija arī uzsver, ka saskaņā ar Polijas tiesību aktiem tiesvedības nav spēkā, jo tās atbilstoši 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 27. un 79. pantam ietilpst Disciplinārlietu palātas kompetencē.

53. Polija un Komisija turklāt uzskata, ka Tiesai neesot jāsniedz atbilde uz pirmo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, jo tiesneši ir iecelti Disciplinārlietu palātas tiesnešu amatos un tagad šī palāta pilda tiesu funkcijas.

54. Ģenerālprokurors un Polija arī apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi esot nepieņemami, jo situācija pamatlietā neskarot Savienības tiesības. It īpaši ģenerālprokurors uzsver, ka ar LES 19. panta 1. punktu Savienībai netiekot piešķirta kompetence attiecībā uz tieslietu padomēm un izskatāmās lietas esot nošķiramas no Tiesas sprieduma lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* [22]. Ģenerālprokurors uzskata, ka Hartas 47. pants nevarot būt to standartu pamats, kas ir saistoši Polijai, jo attiecīgie Polijas tiesību akti par Augstāko tiesu un VTP nenozīmējot Savienības tiesību aktu īstenošanu saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu. Ģenerālprokurors arī uzskata, ka pastāv arī kolīzija ar 30. protokola par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanu Polijas Republikai un Apvienotajai Karalistei 1. panta 1. punktu [23].

55. Prasītāji un *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi joprojām esot aktuāli, jo 2018. gada 21. novembra likumā nav risināti izskatāmie jautājumi. *Sąd Najwyższy* uzskata, ka šā likuma 4. pants automātiski nenozīmē strīdu izbeigšanu un pamatlietās iesniedzējtiesa ir kompetentā palāta *ratione materiae*.

56. Komisija apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi, izņemot pirmo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, esot vajadzīgi, lai iesniedzējtiesa lemtu par prejudiciālo jautājumu (*quaestio in limine litis*), kas ir saistīts ar tās Augstākās tiesas palātas noteikšanu, kuras kompetencē būtu izskatīt strīdus. Tā uzskata, ka 2018. gada 21. novembra likums neietekmē atbildi uz prejudiciālajiem jautājumiem, ka judikatūra, uz kuru pamatojas Polija, atšķiras no izskatāmajām lietām, un ka valsts likumdevējs nevar iejaukties prejudiciālā nolēmuma mehānismā.

20 Tiesas sēdes otrajā daļā Tiesas priekšsēdētājs norādīja, ka, lai arī saskaņā ar Tiesas Reglamentu Disciplinārlietu palāta nevar piedalīties izskatāmo lietu tiesvedībā, jo tā, kā norādīts iesniedzējtiesas nolēmumos par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, nav lietas dalībnieks pamatlietā, Tiesa ir nolēmusi pieņemt 2019. gada 14. maijā VTP iesniegtos Disciplinārlietu palātas dokumentus, tostarp Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas tiesnešu kopsapulces 2019. gada 13. maija Lēmumu Nr. 6 par šīs palātas nostāju par izskatāmajām lietām, kam es pievērsīšos savas analīzes turpinājumā (skat. šo secinājumu 140. un 141. punktu).

21 Polija it īpaši atsaucas uz spriedumiem, 2010. gada 9. decembris, *Fluxys*, C-241/09, EU:C:2010:753, un 2013. gada 27. jūnijs, *Di Donna*, C-492/11, EU:C:2013:428, un rīkojumu, 2016. gada 3. marts, *Euro Bank*, C-537/15, EU:C:2016:143.

22 Spriedums, 2018. gada 27. februāris, C-64/16, EU:C:2018:117.

23 OV 2016, C 202, 312. lpp. (turpmāk tekstā – "30. protokols").

57. Komisija arī norāda, ka situācija pamatlietās, kurās prasītāji ir iesnieguši prasības par tiesībām saistībā ar diskrimināciju vecuma dēļ atbilstoši Direktīvai 2000/78, ietilpst jomās, kas saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir reglamentēti Savienības tiesību aktos, un ka šo iemeslu dēļ ir piemērojams arī Hartas 47. pants.

B. Būtība

1. Pirmais jautājums lietās C-624/18 un C-625/18 un apstāklis, ka Disciplinārlietu palāta praktiski neveic savu darbību

58. Polija uzskata, ka uz šo jautājumu būtu jāatbild noliedzoši. Tā uzskata, ka prasītāju tiesības neesot pārkāptas un iesniedzējtiesas atteikums piemērot valsts tiesību normas, kurās jurisdikcija ir paredzēta Disciplinārlietu palātai, radot situāciju, kurā neviena no Augstākās tiesas palātām nav kompetenta izskatīt strīdus. Tostarp tā arī apgalvo, ka ar Hartas 47. pantu un Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punktu prasītāji nevarot pamatot rīcību, kas būtu pretrunā Polijas konstitūcijai.

59. Latvijas Republika un EBTA Uzraudzības iestāde ierosina, ka Tiesai uz šo jautājumu būtu jāatbild apstiprinoši. EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka, ja tiesa, kas ir vienīgā, kuras kompetencē ir izskatīt jautājumu saistībā ar ES un EEZ tiesību aktu piemērošanas jomu, vēl nedarbojas, faktiski nav nevienas tiesas, kas varētu izskatīt šo lietu; un tas nozīmē, ka ir liegta iespēja vērsties tiesā un saskaņā ar Savienības tiesībām iesniedzējtiesai ir pienākums neņemt vērā attiecīgos valsts tiesību aktus un atzīt savu jurisdikciju, lai nodrošinātu, ka tiek izskatītas prasības saistībā ar Savienības tiesībām [24].

2. Pirmais jautājums lietā C-585/18, otrais jautājums lietās C-624/18 un C-625/18 un Disciplinārlietu palātas neatkarība

60. Prasītāji apgalvo, ka Disciplinārlietu palāta neatbilstot kritērijiem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu tiesību efektīvu aizsardzību tiesā saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu un tiesības uz neatkarīgu un objektīvu tiesu saskaņā ar Hartas 47. pantu, jo VTP locekļi tiek iecelti tādā veidā, kas padara to atkarīgu no politiskās varas. Viņuprāt, VTP tiesnešu atlases kārtība rada nopietnas šaubas par šo tiesnešu neatkarību un tas nelabvēlīgi ietekmē iedzīvotāju uzticēšanos tiesu varai. Viņi arī uzskata, ka neatkarības jēdziens esot jāinterpretē saskaņā ar tā kontekstu, tādējādi Tiesas judikatūrai par "tiesas" neatkarību saskaņā ar LESD 267. pantu nav izšķirošas nozīmes.

61. Prasītāji it īpaši ir konstatējuši trīs elementus, kas rada iespaidu, ka VTP nav neatkarīga no politiskās varas. Pirmkārt, tiesnešus, ko Republikas prezidents var iecelt Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā, VTP esot izraudzījusies pēc tam, kad priekšlaicīgi tika izbeigts bijušo VTP locekļu mandāts, kas, viņuprāt, ir pretrunā Polijas konstitūcijas 187. panta 3. punkta noteikumiem, kuros paredzēts četru gadu pilnvaru termiņš [25]. Otrkārt, viņi norāda, ka – pretēji Eiropas pamatnostādnēm [26] – 15 locekļus tiesnešus ieceļot *Sejm*, nevis paši tiesneši un tas nozīmējot, ka 23 no 25 locekļiem ir saistīti ar likumdošanas varu un izpildvaru. Treškārt, viņi uzsver, ka VTP reforma tika īstenota paralēli citām

24 EBTA Uzraudzības iestāde atsaucas uz spriedumiem, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, un 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257.

25 Šajā ziņā prasītāji atsaucas uz ECT, 2019. gada 12. marts, *Ástráðsson* pret Islandi, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418.

26 Prasītāji īpaši atsaucas uz Ieteikumu CM/Rec(2010)12 "Par tiesnešiem: neatkarība, efektivitāte un atbildība", ko 2010. gada 17. novembrī pieņēmusi Eiropas Padomes Ministru komiteja (turpmāk tekstā – "2010. gada ieteikums").

Polijas tiesu sistēmas reformām, kuru rezultātā pret Poliju tika iedarbināts LES 7. panta 1. punkta mehānisms [27] un tika apturēta VTP darbība Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīklā [28]. Viņi kritizē arī argumentus, kuru pamatā ir citās dalībvalstīs pieņemtie risinājumi, jo situācija Polijā, ņemot vērā šos trīs elementus, esot atšķirīga.

62. VTP apgalvo, ka Tiesai esot jāvadās pēc faktiem, nevis iespaidiem un ka Disciplinārlietu palāta atbilst kritērijiem, tostarp neatkarības kritērijam, kas noteikti Tiesas judikatūrā par LESD 267. pantu. Tā uzskata, ka VTP neietekmē Disciplinārlietu palātu, jo jebkāda saikne starp abām iestādēm beidzoties brīdī, kad VTP ir ieteikusi konkrētos kandidātus. Tā arī apgalvo, ka Polijas tiesību akti par VTP uzlabojot tiesnešu pārstāvību un ļaujot tiesnešu grupām izvirzīt savas kandidatūras.

63. Ģenerālprokurors apgalvo, ka VTP locekļu iecelšanas kārtības un Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlases izmaiņas neapdraudot Polijas tiesu iestāžu neatkarību. Tostarp ģenerālprokurors uzsver, ka apstāklis, ka *Sejm* ieceļ locekļus tiesnešus, veicina vairākus konstitucionālos principus, kā arī demokrātisko leģitimitāti. Ģenerālprokurors uzskata, ka VTP nav tiesu iestāde Polijas konstitūcijas 173. panta izpratnē, tādējādi ar Polijas tiesību aktiem par VTP netiekot pārkāpta tiesu neatkarība, turklāt ar šiem tiesību aktiem tiekot garantēta VTP darbības objektivitāte. It īpaši tiesas sēdes pirmajā daļā ģenerālprokurors apgalvoja, ka ar Likuma par VTP 44. panta 1.b punktu ir izveidota efektīva sistēma, saskaņā ar kuru tiesnešu kandidāti, kuru kandidatūra ir noraidīta, var vērsties tiesā, vienlaikus nebloķējot atlases procedūru uz vakantajiem amatiem.

64. Ģenerālprokurors arī apgalvo, ka Polijā pieņemtie risinājumi esot līdzīgi risinājumiem citās dalībvalstīs un dalībvalstu starpā nevajadzētu būt dubultiem standartiem. Ģenerālprokurors uzsver, ka Disciplinārlietu palātai ir plašs sabiedrības atbalsts Polijā un ka Polijas tiesību aktos ir paredzētas garantijas tās neatkarības nodrošināšanai. Tiesas sēdes pirmajā daļā ģenerālprokurors, atsaucoties uz 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 131. pantu, arī apgalvoja, ka Republikas prezidents ieceļ jaunos tiesnešus, lai aizpildītu Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas tiesnešu amata vietas pirmo reizi, jo iecelšana Augstākās tiesas tiesneša amatā ir saistīta ar amatu konkrētā palātā un līdz ar to tajā nevar tikt iecelts tiesnesis, kas ieņem tiesneša amatu citā šīs tiesas palātā, ja vien minētais tiesnesis neatkāpjas no sava amata.

65. Latvija uzskata, ka Tiesai uz šo jautājumu būtu jāatbild noliedzoši. Tā uzsver, ka tiesu un tiesnešu neatkarība nav pašmērķis, bet gan instruments, lai nodrošinātu un stiprinātu demokrātiju un tiesiskumu, kā arī obligāts priekšnoteikums tiesībām uz taisnīgu tiesu, kā tostarp atzīts Latvijas tiesībās [29].

66. Polija apgalvo, ka LESD 267. panta trešā daļa, LES 19. panta 1. punkts, LES 2. pants, kā arī Hartas 47. pants esot jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesas tiesneša neatkarību nekādi neietekmē viņa iecelšana amatā valsts procedūrā, kas ietver tādas tieslietu padomes līdzdalību, kuras izveide ir attiecīgās dalībvalsts ekskluzīvā kompetencē. Tā uzskata, ka Polijas Augstākās tiesas, tostarp Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlases procedūra atbilst Tiesas judikatūrai par [tiesu] neatkarību saskaņā ar LESD 267. pantu [30]. Kā tā uzsvēra abās tiesas sēdes daļās, LESD 267. pantā paredzētie neatkarības standarti nebūtu jāinterpretē atšķirīgi no tiem, kas minēti LES 19. panta 1. punktā un Hartas 47. pantā, turklāt, tā kā VTP nav tiesa, uz to neattiecoties prasības par tiesu neatkarību.

27 Skat. šo secinājumu 3. zemsvītras piezīmi.

28 Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkla (*ENCJ*) Padomes nostājas dokuments par Polijas VTP, kas pieņemts 2018. gada 16. augustā, pieejams tīmekļvietnē http://www.encj.eu/ (turpmāk tekstā – "*ENCJ* nostājas dokuments"). Skat. šo secinājumu 93. zemsvītras piezīmi.

29 Latvija it īpaši atsaucas uz Satversmes tiesas 2010. gada 18. janvāra spriedumu Nr. 2009-11-01.

30 Polija it īpaši atsaucas uz spriedumiem, 1997. gada 17. septembris, *Dorsch Consult*, C-54/96, EU:C:1997:413; 2000. gada 21. marts, *Gabalfrisa* u.c., no C-110/98 līdz C-147/98, EU:C:2000:145; 2012. gada 13. decembris, *Forposta* un *ABC Direct Contact*, C-465/11, EU:C:2012:801, un 2013. gada 31. janvāris, D un A, C-175/11, EU:C:2013:45.

67. Polija uzskata, ka Polijā Republikas prezidents tiesnešus, tostarp Disciplinārlietu palātas tiesnešus, ieceļ pēc VTP priekšlikuma uz nenoteiktu laiku un ka, īstenojot savu konstitucionālo prerogatīvu iecelt tiesnešus, valsts prezidentam nav saistošs VTP atzinums un viņš rīkojas saskaņā ar Polijas konstitūciju [31]. Tā uzskata, ka šī procedūra neatšķiras no procedūrām citās dalībvalstīs, kā arī Savienības tiesās, kurās tiesu pārstāvju līdzdalība ir ierobežota, turklāt apstāklis, ka tiesnešu atlasi veic VTP, kuras sastāvā ir tiesneši un politiķi, neietekmē to tiesnešu neatkarību, kurus ieceļ Republikas prezidents. Tā arī apgalvo, ka Disciplinārlietu palātas tiesnešu neatkarība izriet no sīki izstrādātas garantiju sistēmas, kas it īpaši ir saistīta ar viņu iecelšanu amatā uz neierobežotu pilnvaru termiņu, neatceļamību, imunitāti, pienākumu saglabāt politisko neitralitāti un atturēties veikt profesionālo darbību, kā arī atalgojumu.

68. Polija tostarp arī apgalvo, ka apstāklis, ka 15 VTP locekļus tiesnešus ieceļ *Sejm*, palielina VTP demokrātisko leģitimitāti un pārstāvību, turklāt *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2019. gada 25. marta spriedums (K 12/18) kliedēja šaubas par tās atbilstību Polijas konstitūcijai. Tiesas sēdes pirmajā daļā tā arī norādīja, ka bijušo VTP locekļu pilnvaru termiņš tika saīsināts, ņemot vērā jauno locekļu tiesnešu atlases metodi un vajadzību vienādot viņu mandātus, turklāt praksē lielākā daļa pilnvaru termiņu tika izbeigti pavisam neilgi pirms to beigām.

69. EBTA Uzraudzības iestāde apgalvo, ka Disciplinārlietu palāta neesot neatkarīga tiesa LESD 267. panta izpratnē. It īpaši tā apgalvo, ka dalībvalstīm sava tiesu sistēma ir jāorganizē saskaņā ar ES un EEZ tiesību aktiem un jāņem vērā Savienības tiesībās un Eiropas pamatnostādnēs atspoguļotais princips, kas paredz tiesu neatkarības līmeņa nepazemināšanu [32]. Pēc tās domām, izmainot tās iestādes sastāvu, kuras uzdevums ir izraudzīties tiesnešus, tādējādi, lai vairākumu tās locekļu ieceltu likumdošanas vara un izpildvara, tiek radīta tāda saikne ar šīm struktūrām, kas varētu apdraudēt to tiesnešu neatkarību, kuri ir iecelti saskaņā ar šo procedūru. EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka it īpaši tas attiecas uz gadījumiem, kad locekļu sastāva izmaiņas ir daļa no plašākām izmaiņām, kas vājina tiesu iestāžu neatkarību, un tas vien, ka šo apstākļu rezultātā tiek konstatēta ārēja ietekmējamība, mazina sabiedrības uzticību tiesām [33].

70. Komisija apgalvo, ka LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un Hartas 47. pantā paredzētās neatkarības un objektivitātes prasības esot jāinterpretē tādējādi, ka tāda tiesu iestāde kā Disciplinārlietu palāta, kas ir izveidota pamatlietas apstākļos un kas ir kompetenta izšķirt strīdus par tiesnešu statusu, neatbilst šīm prasībām [34]. Tā uzskata, ka LESD 267. pants nav attiecināms, jo šajā lietā netiek aplūkots jautājums par to, vai iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir uzskatāma par "tiesu".

71. Komisija atzīst, ka principā politiskas struktūras iesaiste tiesnešu iecelšanas procesā pati par sevi nevarētu ietekmēt iecelto tiesnešu neatkarību vai objektivitāti [35]. Tomēr tā norāda, ka iespaids par neatkarību un objektivitāti ir viens no tiesu neatkarības elementiem [36]. Tā apgalvo, ka izskatāmajās lietās vairāki elementi kopā veido "strukturālu pārkāpumu", proti, strukturālu pārrāvumu, kas izriet no neskaitāmām tiesību aktu izmaiņām, kas vienlaikus tika ieviestas Polijā, kā rezultātā nevar tikt novērstas leģitīmas šaubas attiecībā uz Disciplinārlietu palātas "neuzņēmību" pret ārējiem faktoriem un tās neitralitāti interešu konflikta gadījumos.

31 Polija atsaucas uz Polijas konstitūcijas 179. pantu kopā ar tās 144. panta 3. punkta 17. apakšpunktu.

32 EBTA Uzraudzības iestāde atsaucas uz LES 2., 7. un 49. pantu, Hartas 53. pantu un Eiropas Padomes hartas "Par tiesnešu statusu", pieņemta 1998. gada 8.–10. jūlijā, DAJ/DOC(98)23 (turpmāk tekstā – Eiropas "1998. gada harta"), 1.1. punktu.

33 EBTA Uzraudzības iestāde it īpaši atsaucas uz EBTA tiesas nolēmumu 2017 gada 14 februāris *Pascal* *Nak v DAS*

34 Komisija atsaucas uz spriedumiem, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

35 Komisija atsaucas uz ECT spriedumu, 1992. gada 25. marts, *Campbell* un *Fell* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1992:0325JUD001359088.

36 Komisija it īpaši atsaucas uz ECT spriedumu, 1984. gada 22. oktobris, *Sramek* pret Austriju, CE:ECHR:1984:1022JUD000879079; Eiropas Padomes komisijas "Demokrātija caur tiesībām" (Venēcijas komisija) Tiesiskuma kritēriju saraksta 2016. gada 18. marta pētījumu Nr. 711/2013, CDL-AD(2016)007 (turpmāk tekstā – "tiesiskuma kritēriju 2016. gada saraksts"), 75. punkts, kā arī 2010. gada ieteikumu, 26. zemsvītras piezīme, 46. un 47. punkts.

72. Komisija uzskata, ka šie elementi, pirmkārt, ietver to, ka Disciplinārlietu palāta tika izveidota *ex nihilo*, paredzot tai no citām Augstākās tiesas palātām atšķirīgu statusu, otrkārt, līdz brīdim, kad ir aizpildītas visas amata vietas Disciplinārlietu palātā pirmo reizi, amatu šajā palātā var ieņemt tikai tiesneši, ko ieceļ Republikas prezidents, treškārt, tā ir daļa no tiesību aktu kopuma par tiesu sistēmas reformu Polijā un, ceturtkārt, šīs palātas kompetencē ir izšķirt strīdus par tiesnešu statusu, tostarp viņu pensionēšanos un lēmumiem, kas pieņemti pret tiesnešiem disciplināras tiesvedības ietvaros; tie ir aspekti, kas tika būtiski grozīti ar minēto tiesību aktu kopumu. Tā uzskata, ka izmaiņas VTP sastāvā veicina šo strukturālo pārkāpumu un ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2019. gada 25. marta spriedums (K 12/18) nav būtisks, vērtējot Disciplinārlietu palātas neatkarību saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

3. Otrais jautājums lietā C-585/18, trešais jautājums lietās C-624/18 un C-625/18, un jurisdikcijas atzīšana, jo Disciplinārlietu palāta nav neatkarīga tiesa

73. Prasītāji apgalvo, ka iesniedzējtiesai valsts tiesību akti būtu jāinterpretē tā, lai tiktu nodrošināta prasītāju prasību izskatīšana kompetentā tiesā.

74. EBTA Uzraudzības iestāde apgalvo – ja jautājumu saistībā ar šo tiesību aktu ļautu izlemt tiesai, kas neatbilst Eiropas tiesu noteiktajām neatkarības prasībām, tas būtu pretrunā ES un EEZ tiesību aktiem. Tādējādi tā uzskata, ka, lai arī jurisdikcijas atzīšana situācijā, kurā kompetentā tiesa nav uzskatāma par neatkarīgu tiesu saskaņā ar ES un EEZ tiesību aktiem, varētu pārsniegt procesuālas nepilnības kompensēšanu, tā varētu tikt attaisnota kā pagaidu risinājums gadījumā, kad ir jāaizsargā ES un EEZ tiesību aktos paredzētās tiesības [37].

75. Komisija apgalvo, ka Savienības tiesību pārākums paredz, ka valsts tiesību aktiem, ar kuriem jurisdikcija lietā, kas ietver Savienības tiesības, tiek piešķirta tiesai, kura neatbilst LES 19. panta 1. punktā un Hartas 47. pantā paredzētajām neatkarības un objektivitātes prasībām, jāpaliek nepiemērojamiem. Tā uzskata, ka, ievērojot tiesu neatkarības principa nozīmīgumu, iesniedzējtiesai nav jāņem vērā valsts tiesību normas, kuras tā uzskata par pretējām šim principam [38].

VI. Analīze

A. Pieeja

76. Esmu nonācis pie secinājuma, ka Hartas 47. pantā noteiktās prasības par tiesu neatkarību būtu jāinterpretē tādējādi, ka tāda valsts pēdējās instances tiesas palāta kā Disciplinārlietu palāta, kas izveidota apstākļos, kādi pastāv pamatlietā, neatbilst šīm prasībām. Lai izdarītu šo secinājumu, es izmantošu šādu pieeju.

77. Kā paskaidrots tālāk šo secinājumu 84. punktā, esmu nonācis pie viedokļa, ka situācijā, kāda ir radusies pamatlietās, dalībvalsts īsteno Hartas 47. pantu tās 51. panta 1. punkta izpratnē. Tādēļ, strikti vērtējot, Tiesai nav jālemj par to, vai ir noticis plašāks LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums. Ņemot vērā iepriekš minēto, šo secinājumu D sadaļas 4. punktā es plašāk izvērtēšu LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu, apzinoties, ka ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu un ar to saistīto tiesu neatkarības garantiju ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība [39].

37 EBTA Uzraudzības iestāde atsaucas uz spriedumiem, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, un 1990. gada 19. jūnijs, *Factortame* u.c., C-213/89, EU:C:1990:257.

38 Komisija atsaucas uz spriedumiem, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, un 2010. gada 19. janvāris, *Kücükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21.

39 Skat. it īpaši spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 32. punkts, un 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 47. punkts.

78. Es izmantošu šādu pieeju tāpēc, ka principā, kā norādīts manos secinājumos lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18), "strukturāli trūkumi, ar ko papildus ir saistīta Savienības tiesību ieviešana, ko veic dalībvalsts, būs jānosaka, pamatojoties uz abām tiesību normām" [40].

79. Visbeidzot, no plašās materiālās piemērošanas jomas, ko Tiesa ir piešķīrusi LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, izriet arī analīze par šajā normā paredzēto aizsardzību (skat. šo secinājumu 87. punktu).

80. Mana argumentācija būs sīkāk izklāstīta tālāk šo secinājumu C, D un E sadaļā, bet vispirms B sadaļā es izskatīšu procesuālos iebildumus, ko lietas dalībnieki ir izvirzījuši izskatāmajās lietās.

B. Par Tiesas kompetenci

81. Es norādu, ka izskatāmajās lietās ir izvirzīti divi procesuāli iebildumi, no kuriem pirmais būtībā ir par to, ka situācija pamatlietās neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, bet otrs par to, ka prejudiciālie jautājumi ir zaudējuši jēgu. Šķiet, abi attiecas uz Tiesas kompetenci, lai gan iebildumi tika izvirzīti saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību [41].

1. Par to, vai situācija pamatlietās ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā

82. Manuprāt, situācija pamatlietās nepārprotami ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

83. Prasītāji pamatlietās apgalvo, ka esot pārkāpts diskriminācijas vecuma dēļ aizliegums, kas aizsargāts Direktīvā 2000/78. Lai aizstāvētu savas tiesības šajā ziņā, viņiem esot tiesības uz piekļuvi neatkarīgai tiesai saskaņā ar Hartas 47. pantu [42].

84. Tā ir situācija "kā no mācību grāmatas", ko "reglamentē" Savienības tiesības Tiesas judikatūras izpratnē [43]. Pastāv saikne jautājuma priekšmeta ziņā starp situāciju, kas radusies saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, un Savienības pasākumu, uz kuru ir veikta atsauce [44]. Tā kā vēršanās neatkarīgā tiesā notiek, lai nodrošinātu Direktīvas 2000/78, konkrētāk, tajā aizsargāto tiesību netikt diskriminētam vecuma dēļ, izpildi, pamatlietas attiecas uz situāciju, kurā dalībvalsts īsteno Savienības tiesības saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu [45]. Līdz ar to pamatlietas ietilpst Hartas 47. panta piemērošanas jomā.

40 EU:C:2019:529, 116. punkts.

41 Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Vāla [*N. Wahl*] secinājumus lietā *Gullotta* un *Farmaci di Gullotta Davide & C.*, C-497/12, EU:C:2015:168, 16.–25. punkts, un ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus lietās *Rendón Marín* un *CS*, C-165/14 un C-304/14, EU:C:2016:75, 48. punkts. Attiecībā uz vispārīgām diskusijām skat. Nils Wahl un Luca Prete, "The Gatekeepers of Article 267 TFEU: On Jurisdiction and Admissibility of References for Preliminary Rulings" (2018) 55, *Common Market Law Review*, 511. lpp.

42 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687.

43 Skat., piemēram, spriedumus, 2017. gada 7. marts, X un X, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 45. punkts, un 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības), C-235/17, EU:C:2019:432, 63. punkts un tajā minētā judikatūra. Par to juridisko noteikumu kopsavilkumu, kas tiek izmantoti, lai noteiktu, vai dalībvalstis īsteno Savienības tiesības saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu, skat. rīkojumu, 2017. gada 7. septembris, *Demarchi Gino*, C-177/17 un C-178/17, EU:C:2017:656, 19.–21. punkts un tajos minētā judikatūra.

44 Skat. spriedumu, 2018. gada 19. aprīlis, *Consorzio Italian Management e Catani Multiservizi*, C-152/17, EU:C:2018:264, 34. punkts un tajā minētā judikatūra. Attiecībā uz vispārīgām diskusijām skat. Angela Ward, "Article 51 – Field of Application", no: Steve Peers, Tamara Hervey, Jeff Kenner un Angela Ward (izd.), *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary* (Hart 2014) 1413.–1454. lpp.

45 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811.

85. Tāpēc galvenokārt savu analīzi veikšu, pamatojoties uz Hartas 47. pantu. Ņemot vērā iepriekš minēto, kā paskaidrots manu secinājumu lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18) [46] 93.–101. punktā, ievērojot, ka Hartas 47. pantam un LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai ir kopīgi juridiskie avoti un šīs normas nosaka plašāks Savienības tiesību vispārējo principu kopums, starp šīm tiesību normām pastāv "*konstitucionāla pāreja*" un judikatūra, kas attiecas uz tām, nenovēršami pārklājas [47]. Tieši ar šo judikatūru es pamatošu savu analīzi.

86. Turklāt situācija pamatlietās ietilpst arī LES 19. panta 1. punkta otrās daļas materiālās piemērošanas jomā.

87. Tiesa savā 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) [48] apstiprināja, ka, runājot par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību *ratione materiae*, ir turklāt jāatgādina, ka šī norma darbojas "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Līdz ar to tāda iestāde kā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) var tikt aicināta spriest par jautājumiem, kas ir saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un tā kā "tiesa" šajās tiesībās definētajā nozīmē ietilpst dalībvalsts tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, un attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir pienākums nodrošināt, lai šāda struktūra atbilstu efektīvas tiesiskās aizsardzības prasībām, tostarp prasībai par tiesu neatkarību, kas ir raksturīga tiesas spriešanai un ietilpst tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā "saturā".

88. Visbeidzot, kā noteikts Tiesas spriedumā lietā N.S. u.c. [49], ar 30. protokolu principā nav apstrīdēta Hartas piemērojamība Polijai, līdz ar to tās 47. pants nav izslēdzams pamatlietās. Turklāt 30. protokols attiecas uz Hartu un neietver, ciktāl būtu piemērojams LES 19. panta 1. punkts [50]. Tādēļ es neiekļaušu to savā analīzē par LES 19. panta 1. punkta otro daļu, kas ir izklāstīta tālāk šo secinājumu D sadaļas 4. punktā.

89. Ņemot vērā iepriekš minēto, procesuālais iebildums par to, ka situācija pamatlietās neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, ir jānoraida.

2. Par to, vai Tiesai ir jāpieņem nolēmums

90. Manuprāt, izņemot pirmo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, kā arī jautājumu par to, ka Disciplinārlietu palāta praktiski neveic savu darbību, pārējie prejudiciālie jautājumi nav zaudējuši jēgu.

91. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gan no LESD 267. panta teksta, gan no tā sistēmas izriet, ka prejudiciāla nolēmuma tiesvedība paredz, ka iesniedzējtiesā faktiski norit tiesvedība, kurā tai ir jāpieņem lēmums, kurā var tikt ņemts vērā Tiesas spriedums sakarā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu [51]. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana

46 EU:C:2019:529.

47 Tas acīmredzami izriet no Tiesas 2019. gada 24. jūnija sprieduma Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, it īpaši tā 43., 46., 47., 55. un 57. punkta. Šajos punktos Tiesa atsaucas uz 2018. gada 27. februāra spriedumu *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, kas attiecas uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju, un 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, kas attiecas uz strīdu par Savienības tiesību un Hartas 47. panta īstenošanu, atbalstot tos pašus juridiskos principus.

48 EU:C:2019:531, it īpaši 50., 51. un 55.–59. punkts un tajos minētā judikatūra. Jāpiebilst, ka ģenerāladvokāts ieņēma nostāju, ka "jebkurš šāds transversāls, horizontāls pasākums, kas pēc definīcijas ietekmē jebkuru valsts tiesu iestāžu darbību, ir ES tiesību jautājums". Ģenerāladvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumi lietā *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:339, 55. punkts.

49 Spriedums, 2011. gada 21. decembris, C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 119. un 120. punkts. Skat. arī ģenerāladvokātes V. Trstenjakas [*V. Trstenjak*] secinājumus lietā N.S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:611, 167.–171. punkts, un ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Bonda*, C-489/10, EU:C:2011:845, 21.–23. punkts.

50 Skat. spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 53. punkts.

51 Skat. spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 46. punkts un tajā minētā judikatūra.

par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan nepieciešamība faktiski atrisināt strīdu [52]. Lai arī Tiesa pēc iespējas vairāk paļaujas uz valsts tiesas vērtējumu par tai uzdoto jautājumu nepieciešamību, tai ir jāspēj veikt jebkuru ar tās funkciju pildīšanu saistītu vērtējumu, it īpaši, lai noteiktu savu kompetenci [53].

92. Līdz ar to LESD 267. panta kontekstā Tiesa ir secinājusi, ka prejudiciālie jautājumi zaudē jēgu un tai par tiem nav jālemj [54] parasti gadījumos, kad prejudiciālā nolēmuma tiesvedības gaitā ir mainījies tiesisko un/vai faktisko apstākļu ietvars, kas attiecas uz prejudiciālo jautājumu būtību, piemēram, kad attiecīgais valsts tiesiskais regulējums vairs nav piemērojams vai arī prasītāju prasības ir izlemtas, kā rezultātā Tiesas atbilde uz jautājumiem nav nepieciešama, lai iesniedzējtiesa varētu pieņemt nolēmumu pamatlietā [55].

93. Šajā ziņā izskatāmajās lietās es piekrītu Polijai un Komisijai par to, ka pirmais jautājums lietās C-624/18 un C-625/18 ir zaudējis jēgu, jo ir mainījušies faktiskie apstākļi, kas bija šī jautājuma pamatā. Nav strīda par to, ka pēc iesniedzējtiesas nolēmumu pieņemšanas 2018. gada 20. septembrī Republikas prezidents iecēla Disciplinārlietu palātas tiesnešus un Disciplinārlietu palāta darbojas un pilda tiesas funkcijas. Jāuzsver, ka iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka šis jautājums varētu zaudēt savu nozīmi iepriekš minēto iemeslu dēļ (skat. šo secinājumu 38. punktu).

94. Šādos apstākļos Tiesai ir jāsecina, ka atbilde uz pirmo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18 nav jāsniedz, jo atbilde uz šo jautājumu ir lieka. Tomēr es uzsveru, ka minētais nekādi neskar iesniedzējtiesas pilnvaras atzīt jurisdikciju pamatlietā, pamatojoties uz manu atbildi uz otro jautājumu lietā C-585/18 un trešo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, kā arī attiecībā uz jurisdikcijas atzīšanu iesniedzējtiesai, kas noteikti izriet no mana secinājuma par to, ka Disciplinārlietu palāta nav neatkarīga tiesa (skat. šo secinājumu E sadaļu).

95. Tomēr pārējie iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi, proti, pirmais un otrais jautājums lietā C-585/18, kā arī otrais un trešais jautājums lietās C-624/18 un C-625/18, nav zaudējuši jēgu.

96. Šajā ziņā ar Tiesas lēmumu iesniedzējtiesai tika nosūtīts pieprasījums par to, vai, ņemot vērā 2018. gada 21. novembra likuma stāšanos spēkā un Polijas apsvērumus par to, ka šī likuma dēļ Tiesai vairs nav jālemj par šo lietu, tā joprojām uzskata, ka Tiesas atbilde uz uzdotajiem jautājumiem ir nepieciešama, lai iesniedzējtiesai ļautu pieņemt nolēmumus pamatlietās.

97. Savā 2019. gada 25. janvāra atbildē uz minēto pieprasījumu iesniedzējtiesa apstiprināja, ka atbilde uz uzdotajiem jautājumiem joprojām ir nepieciešama, lai iesniedzējtiesai ļautu pieņemt nolēmumu. Tā īpaši norādīja, ka, pirmkārt, jautājumi attiecas uz problēmām, kuras netiek risinātas ar 2018. gada 21. novembra likumu, otrkārt, ka ar minēto likumu netiek *ex tunc* atceltas strīdīgās valsts tiesību normas un to tiesiskās sekas un, treškārt, ka ar minētā likuma 4. pantu tiek ierobežota iespēja saņemt atbildi uz uzdotajiem jautājumiem un tas nevar būt juridisks pamats tiesvedības izbeigšanai.

98. Šādos apstākļos nav acīmredzams, ka iesniedzējtiesas lūgtā Savienības tiesību interpretācija nebūtu vajadzīga, lai atrisinātu tajā izskatāmos strīdus. Kā to apstiprina iesniedzējtiesas atbilde, tajā izskatīšanā ir reāli strīdi, ko pamatlietas dalībnieki nevar apšaubīt [56], un Tiesas atbilde palīdzēs iesniedzējtiesai noteikt tiesu, kura būtu kompetenta izskatīt šīs lietas [57].

52 Skat. rīkojumu, 2019. gada 10. janvāris, *Mahmood* u.c., C-169/18, EU:C:2019:5, 23. punkts un tajā minētā judikatūra.

53 Skat. spriedumu, 2013. gada 24. oktobris, *Stoilov i Ko*, C-180/12, EU:C:2013:693, 37. un 38. punkts.

54 Šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *García Blanco*, C-225/02, EU:C:2004:669, 35.–39. punkts.

55 Skat., piemēram, rīkojumu, 2011. gada 10. jūnijs, *Imran*, C-155/11 PPU, EU:C:2011:387, un rīkojumu, 2019. gada 10. janvāris, *Mahmood* u.c., C-169/18, EU:C:2019:5.

56 Skat. spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 30. punkts.

57 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 18. oktobris, *Boxus* u.c., C-128/09, C-134/09 un C-135/09, EU:C:2011:667, 28. punkts.

99. Turklāt norādu, ka judikatūrai, uz kuru pamatojas Polija (skat. šo secinājumu 52. punktu), nav nozīmes izskatāmajās lietās. Šajā judikatūrā attiecīgās izmaiņas attiecās uz prejudiciālo jautājumu būtību [58]. Izskatāmajās lietās iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi nav atrisināti ar 2018. gada 21. novembra likumu, jo minētais likums neattiecas uz noteikumiem, kuri reglamentē Disciplinārlietu palātas darbību vai VTP sastāvu. Citiem vārdiem sakot, šie noteikumi joprojām ir spēkā.

100. Attiecībā uz 2018. gada 21. novembra likuma 2. un 4. panta iespējamo ietekmi uz strīdiem pamatlietā ir jāatgādina, ka atbilstoši LESD 267. pantam uzsāktā tiesvedībā Tiesas kompetencē nav lemt nedz par valsts tiesību jautājumiem, nedz pārbaudīt, vai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemts atbilstoši valsts tiesu iekārtas organizatoriskajiem un procesuālajiem noteikumiem [59]. Valsts pēdējās instances tiesām, kāda ir iesniedzējtiesa, LESD 267. panta trešajā daļā ir paredzēta prasība uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju, un šis pienākums nevar tikt ierobežots ar valsts tiesību normām [60].

101. Iepriekš minēto iemeslu dēļ Tiesai ir jāpieņem nolēmums par pirmo un otro jautājumu lietā C-585/18 un otro un trešo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18 un procesuālais iebildums par to, ka šie jautājumi ir zaudējuši jēgu, ir jānoraida.

C. Par pirmo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18 un to, ka Disciplinārlietu palāta praktiski neveic savu darbību

102. Gadījumā, ja Tiesa nepieņemtu manu analīzi par to, ka šis jautājums ir zaudējis jēgu, turpinājumā izklāstītie apsvērumi ir paredzēti, lai pakārtoti īsumā atbildētu uz šo jautājumu.

103. Šis jautājums būtībā ir par to, vai Savienības tiesības piešķir iesniedzējtiesai kompetenci pamatlietā, ja brīdī, kad prasītāji atbilstoši Direktīvai 2000/78 centās panākt viņu tiesību ievērošanu saistībā ar diskrimināciju vecuma dēļ, tiesa, kas bija izraudzīta šo tiesību īstenošanai, praksē vēl nebija izveidota.

104. Uz šo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši šādu iemeslu dēļ.

105. Pirmkārt, spriedumā lietā *Unibet* [61] Tiesa noteica, ka dalībvalstīm pienākums radīt jaunus tiesību aizsardzības līdzekļus valsts tiesību aktos, lai personas varētu īstenot Savienības tiesībās paredzētās tiesības, ir tikai gadījumā, ja tādi nepastāv. Šķiet, ka, ņemot vērā, ka Disciplinārlietu palāta nebija uzsākusi savu darbību, jo tiesneši vēl nebija iecelti, nav strīda par to, ka tāda bija situācija pamatlietās. Iesniedzējtiesa šo problēmu ir formulējusi, atsaucoties uz judikatūrā noteikto pienākumu valsts tiesām nepiemērot valsts tiesības normas, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, lai nodrošinātu pilnīgu to efektivitāti [62]. Pietiek ar norādi, ka šī prasība liek pievērst uzmanību Tiesas spriedumam lietā *Unibet*.

106. Turklāt Hartas 47. pantā, kā apstiprināts Direktīvas 2000/78 9. panta 1. punktā [63], ir garantētas tiesības uz piekļuvi tiesai [64]. Izskatot prasītāju celtās prasības pamatlietā, iesniedzējtiesa garantē šo piekļuvi.

58 Skat. spriedumus, 2010. gada 9. decembris, *Fluxys*, C-241/09, EU:C:2010:753, 32.–34. punkts, un 2013. gada 27. jūnijs, *Di Donna*, C-492/11, EU:C:2013:428, 27.–32. punkts, kā arī rīkojumu, 2016. gada 3. marts, *Euro Bank*, C-537/15, EU:C:2016:143, 27.–30. un 34.–36. punkts.

59 Skat. spriedumu, 2016. gada 7. jūlijs, *Genentech*, C-567/14, EU:C:2016:526, 22. punkts.

60 Skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32.–34. punkts.

61 Spriedums, 2007. gada 13. marts, C-432/05, EU:C:2007:163, 40. un 41. punkts. Skat. arī, piemēram, spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. un 104. punkts.

62 Spriedums, 1978. gada 9. marts, *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49.

63 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 8. maijs, *Leitner*, C-396/17, EU:C:2019:375, 61. punkts un tajā minētā judikatūra.

64 Skat., piemēram, spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma*, C-205/15, EU:C:2016:499, 42. punkts.

D. Par pirmo jautājumu lietā C-585/18 un otro jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, kā arī Disciplinārlietu palātas neatkarību

1. Hartas 47. panta darbība

107. Kā paskaidrots iepriekš, situācija pamatlietās ir tāda, kurā dalībvalsts īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, un tādējādi tā tiks izvērtēta, ņemot vērā tās 47. pantu. Tomēr judikatūra, kas attiecas uz LES 19. panta 1. punktu, nenovēršami pārklājas ar judikatūru par Hartas 47. pantu (skat. šo secinājumu 85. punktu). Eiropas un starptautisko struktūru izstrādātās pamatnostādnes, kas ietver dalībvalstīm kopīgus principus attiecībā uz tiesu neatkarību, arī var būt lietderīgs atsauces punkts [65]. Šie ir avoti, uz kuriem es balstīšos, lemjot, vai attiecīgie pasākumi pamatlietās atbilst Savienības tiesībās paredzētajām prasībām par tiesu neatkarību.

108. Tā kā situācija pamatlietās ir nosakāma, atsaucoties uz Hartas 47. pantu, ir būtiski atgādināt tās Hartas tiesību normas, kas attiecas uz tās darbību. Hartas 47. panta otrā daļa atbilst ECPAK [Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas] 6. panta 1. punktam par tiesībām uz taisnīgu tiesu. Kā tas ir noteikts pašā ECPAK un Eiropas Cilvēktiesību Tiesas (turpmāk tekstā – "ECT") judikatūrā, atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam šai Hartas tiesību normai piešķirtajai nozīmei un piemērošanas jomai būtu jābūt tādai pašai vai plašākai nekā ECPAK tiesību normu nozīmei un piemērošanas jomai [66]. Ņemot vērā Hartas 52. panta 3. punktu un paskaidrojumus par tās 47. pantu, Savienības tiesībās ir jānodrošina "minimālās aizsardzības standarts", kas paredzēts ECPAK 6. panta 1. punktā attiecībā uz tiesībām uz neatkarīgu un objektīvu tiesu saskaņā ar ECT judikatūru [67].

109. Visbeidzot, attiecībā uz Polijas apsvērumiem, šķiet, LESD 267. pants nav jāinterpretē, lai izspriestu pamatlietas, jo nav izvirzīts neviens jautājums, kas prasītu, lai Tiesa it īpaši noteiktu, vai iestāde ietilpst jēdzienā "tiesa" LESD 267. panta izpratnē un vai valsts tiesai ir tiesības vai pienākums lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar šo tiesību normu.

110. Lai arī nesen savā judikatūrā Tiesa norādīja, ka "valstu tiesu neatkarība ir īpaši būtiska tiesu sadarbības sistēmas, ko iemieso LESD 267. pantā paredzētais prejudiciāla nolēmuma tiesvedības mehānisms, raitai darbībai" un ka "šo mehānismu var iedarbināt vienīgi instance, kurai ir uzticēts piemērot Savienības tiesības un kura tostarp atbilst šim neatkarības kritērijam" [68], Tiesa nekādā ziņā neierosināja šo neatkarību reglamentējošos avotus meklēt vienīgi judikatūrā, kas izstrādāta saskaņā ar LESD 267. pantu.

111. Turklāt Tiesas vērtējums par neatkarības kritēriju, nosakot, vai iestāde atbilst "tiesai" izvirzītajiem kritērijiem, lai tā varētu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, *kvalitatīvi atšķiras* no vērtējuma par to, vai ir izpildītas tiesu neatkarības prasības saskaņā ar Hartas 47. pantu, kā arī LES 19. panta 1. punkta otro daļu [69].

65 Skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva [secinājumus] lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:325, 72. punkts.

66 Skat. Paskaidrojumus attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.) un Paskaidrojumus par 47. pantu, 30. lpp., un 52. pantu, 34. lpp.

67 Skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības), C-235/17, EU:C:2019:432, 72. punkts. Pie viena piebildīšu, ka 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), EU:C:2019:531, it īpaši tā 76. un 79. punktā, Tiesa piemēroja samērīguma pārbaudi attiecībā uz tiesnešu neatceļamības principu. Šeit ir jānorāda, ka atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam Savienības tiesības aizsargā tiesnešu neatceļamības un neatkarības principus atbilstoši minimālās aizsardzības standartam, kas paredzēts ECT judikatūrā.

68 Skat. it īpaši spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 43. punkts, un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 54. punkts.

69 Šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 4. februāris, *Köllensperger* un *Atzwanger*, C-103/97, EU:C:1999:52, 24. punkts, ģenerāladvokāta N. Vāla secinājumus lietā *Toressi* C-58/13 un C-59/13, EU:C:2014:265, 45.–54. punkts, un ģenerāladvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2016:825, 81.–107. punkts.

112. LESD 267. panta prejudiciāla nolēmuma mehānisma ietvaros Tiesa risina jautājumu saistībā ar tādu tajā notiekošo procedūru attiecībā uz iestādēm, kurām ir tiesības iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas ir saistīta ar šī mehānisma pamatā esošajiem mērķiem veidot tiesnešu dialogu starp Tiesu un dalībvalstu tiesām un nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju [70].

113. Hartas 47. panta, kā arī LES 19. panta 1. punkta otrās daļas ietvaros Tiesa veic vērtējumu pēc būtības it īpaši par to, vai attiecīgais pasākums negatīvi ietekmē tiesu neatkarību saskaņā ar prasībām, kas paredzētas minētajās tiesību normās.

114. Vēl jo svarīgāk, kā minēts iepriekš, – ņemot vērā Hartas 52. panta 3. punktu, Savienības tiesības garantē vismaz to tiesu neatkarības standartu, kas paredzēts ECPAK 6. panta 1. punktā (skat. šo secinājumu 108. punktu). Tādējādi, ja Tiesas izstrādātā judikatūra par LESD 267. pantā paredzēto neatkarības kritēriju (nosakot, vai konkrētā struktūra var iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu) neatbilst ECPAK 6. panta 1. punktā garantētajam "minimālās aizsardzības standartam" [71], tā katrā ziņā būtu jāizstrādā atbilstoši šim standartam.

2. Savienības tiesībās paredzēto noteikumu par tiesu neatkarības garantijām saturs

115. Ir lietderīgi atgādināt, ka Tiesa ir atzinusi, ka Hartas 47. pantā no jauna ir apstiprināts tiesību efektīvas aizsardzības tiesā princips, kas ir Savienības tiesību vispārējs princips, izriet no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālajām tradīcijām, ticis atzīts ECPAK 6. un 13. pantā [72] un ar ko tiesiskums tiek aizsargāts kā Savienības pamatvērtība saskaņā ar LES 2. pantu [73]. Savienības tiesībās neatkarībai un objektivitātei ir noteikts tālāk norādītais saturs.

116. Vispirms saskaņā ar Tiesas judikatūru "neatkarības un objektivitātes garantijas ir nepieciešamas, lai pastāvētu tiesību normas, it īpaši attiecībā uz tiesas sastāvu, tās locekļu *iecelšanu*, pilnvaru ilgumu, kā arī atturēšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, ļaujot kliedēt indivīdos jebkādas pamatotas šaubas par minētās tiesas ārēju ietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar ko tā saskaras" [74].

117. Tiesa ir arī noteikusi, ka prasība par tiesu neatkarību paredz, lai to personu, kuras sprież tiesu, *disciplinārie pasākumi* arī būtu garantijas, kas nepieciešamas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šādi pasākumi tiks izmantoti kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā sakarā tādu noteikumu paredzēšana, kuros tostarp ir definēta gan rīcība, kas ir disciplinārpārkāpumi, gan konkrēti piemērojami sodi, kuri paredz *neatkarīgas instances* iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un kuros ir paredzēta iespēja tiesā apstrīdēt disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu iestāžu neatkarību [75].

70 Skat., piemēram, spriedumus, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, 22. un 23. punkts, un 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 45. punkts un tajā minētā judikatūra. Attiecībā uz vispārīgām diskusijām skat. Morten Broberg un Niels Fenger, *Preliminary References to the European Court of Justice*, Otrais izdevums (Oxford University Press, 2014) 60.–106. lpp.

71 Skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības), C-235/17, EU:C:2019:432, 72. punkts.

72 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 49. punkts un tajā minētā judikatūra.

73 Skat. it īpaši spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48. punkts, un 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 58. punkts.

74 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66. punkts, un atzinumu 1/17, 2019. gada 30. aprīlis, Visaptverošs ekonomikas un tirdzniecības nolīgums starp Eiropas Savienību un Kanādu, EU:C:2019:341, 204. punkts. Mans izcēlums. Šādas neatkarības un objektivitātes garantijas ir attiecīgi saistītas ar ārējiem un iekšējiem neatkarības aspektiem, kas ir noteikti judikatūrā: skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 71.–73. punkts un tajos minētā judikatūra.

75 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. punkts, un rīkojumu, 2019. gada 12. februāris, RH, C-8/19 PPU, EU:C:2019:110, 47. punkts. Mans izcēlums.

118. Pamatojoties uz minēto, pasākumi, kas saistīti ar tiesnešu iecelšanu amatā, kā arī tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi ir svarīgi Savienības tiesībās noteikto tiesu neatkarības garantiju aspekti un neatkarīgas instances pastāvēšana disciplināro pasākumu kontekstā ir daļa no šīm garantijām. Būtu jāapsver, ka, lai arī iestāde, kas ir atbildīga par tiesnešu atlasi, piemēram, VTP, pati neveic tiesu funkcijas, noteikumi, kas tostarp attiecas uz tās sastāvu un darbību, ciktāl tie ietekmē šos aspektus, var tikt ņemti vērā, vērtējot, vai valsts tiesa, kuras tiesnešu atlasē šai iestādei ir bijusi būtiska ietekme, sniedz pietiekamas neatkarības garantijas saskaņā ar Hartas 47. pantu.

119. ECT ir sistemātiski norādījusi, ka, lai noteiktu, vai tiesa var tikt uzskatīta par "neatkarīgu" ECPAK 6. panta 1. punkta izpratnē, tostarp ir jāņem vērā veids, kādā tiek iecelti tās tiesneši, viņu amata funkciju veikšanas noteikumi, garantiju pret ārēju spiedienu pastāvēšana un tas, vai attiecīgā iestāde rada iespaidu par tās neatkarību [76].

120. Kā esmu norādījis savos secinājumos lietās Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) un Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18) [77], tiesneša neatkarība un objektivitāte ECPAK 6. panta 1. punkta izpratnē prasa objektīvu novērtējumu par to, vai tiesa pati sniedz pietiekamas garantijas, lai izslēgtu jebkādas pamatotas šaubas par tās objektivitāti. Iespaidam ir noteikta nozīme, jo "tiesiskums ir ne tikai jānodrošina, bet arī ir jāpanāk tā atklātums". Runa ir par uzticību, kas demokrātiskas sabiedrības tiesām ir jārosina sabiedrībā. Turklāt ECT ir noteikusi – ja, izskatot konkrēto lietu, ir pamatots iemesls bažām par to, ka iespaids par neatkarību nav nodrošināts, izšķiroša nozīme ir apstāklim, vai šīs bažas ir objektīvi pamatotas [78].

121. Savā judikatūrā par ECPAK 6. panta 1. punktu ECT, vērtējot, vai attiecīgā struktūra ir neatkarīga, ir ņēmusi vērā veidu, kādā tiesas locekļi tiek iecelti tieslietu padomēs vai līdzīgās struktūrās. Piemēram, spriedumā lietā *Denisov* pret Ukrainu [79] tā uzsvēra, ka, ievērojot, cik svarīgi ir samazināt politisko orgānu ietekmi uz struktūras sastāvu, ir būtiski izvērtēt veidu, kādā tajā tiek iecelti tiesneši, ņemot vērā iestāžu, kas tos deleģē, kā arī tiesu iestāžu lomu šajā procesā. Pamatojoties uz minēto, tā noteica, ka attiecīgās struktūras sastāvs atklāja vairākus strukturālus trūkumus, kas apdraudēja neatkarības un objektivitātes prasības atbilstoši ECPAK 6. panta 1. punktam. Īpaši tā ņēma vērā, ka vairākums struktūras locekļu nebija tiesneši un ka tos tieši iecēla likumdošanas vara un izpildvara, savukārt to locekļu tiesnešu skaits, ko ieceļ paši tiesneši, bija ierobežots un izpildvaras pārstāvji tika iekļauti kā *ex officio* locekļi.

122. Turklāt spriedumā lietā *Ástráðsson* pret Islandi [80] ECT konstatēja, ka piemērojamo valsts tiesību aktu par tiesnešu iecelšanu acīmredzams pārkāpums pastāv gadījumā, ja citas struktūras, it īpaši izpildvara, ir nepamatoti īstenojušas rīcības brīvību, kas ir nelabvēlīgi ietekmējusi iecelšanas procesa integritāti, tādējādi pārkāpjot ECPAK 6. panta 1. punktu. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka valsts tiesiskais regulējums bija paredzēts, lai sargātu tiesu neatkarību attiecībā uz izpildvaru un mazinātu partiju politisko interešu, kas varētu nepamatoti ietekmēt šo procesu, risku. Tā secināja, ka šis process apdraud uzticību, kas demokrātiskas sabiedrības tiesām ir jārosina sabiedrībā, un ir pretrunā tiesiskuma pamatprincipam, kas paredz, ka tiesai ir jābūt noteiktai tiesību aktos.

76 Skat., piemēram, ECT, 2018. gada 6. novembris, *Nunes De Carvalho* pret Portugāli, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144. punkts un tajā minētā judikatūra.

77 EU:C:2019:325, 71. punkts; EU:C:2019:529, 111. punkts (atsaucoties uz ECT, 2018. gada 25. septembris, *Denisov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2018:0925JUD007663911, 60.–64. punkts, un 2018. gada 6. novembris, *Nunes De Carvalho* pret Portugāli, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144.–150. punkts). Skat. arī *Bangalore Principles of Judicial Conduct*, 2002, it īpaši 1.3., 1.6. un 3.2. punkts.

78 Skat. ECT, 2003. gada 6. maijs, *Kleyn* u.c. pret Nīderlandi, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 194. punkts un tajā minētā judikatūra.

79 ECT, 2018. gada 25. septembris, *Denisov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2018:0925JUD007663911, 68.–70. punkts (atsaucoties uz ECT, 2013. gada 9. janvāris, *Volkov* pret Ukrainu, CE:ECHR:2013:0109JUD002172211, 109.–115. punkts).

80 ECT, 2019. gada 12. marts, *Ástráðsson* pret Islandi, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418, it īpaši 103. un 121.–123. punkts.

123. Pamatojoties uz minēto, norādu – lai arī apstākļi izskatāmajās lietās ir atšķirīgi, iepriekš minētajā ECT judikatūrā par ECPAK 6. panta 1. punktu, vērtējot [tiesas] neatkarību saskaņā ar šo tiesību normu, ir ņemts vērā iespaids par neatkarību un tieslietu padomju un tām līdzīgu struktūru sastāvs.

124. Turklāt, kā liecina nesenie pētījumi [81], tieslietu padomēm un tām līdzīgām struktūrām ir būtiska loma tiesu iestāžu neatkarības un autonomijas nodrošināšanā daudzās, lai arī ne visās, dalībvalstīs. Lai gan nav vienota tieslietu padomju modeļa, tiek uzskatīts, ka tām ir dažas kopīgas iezīmes attiecībā uz to misiju sargāt tiesu neatkarību un to attiecīgo jurisdikciju īstenošanu tiesu sistēmās, lai saglabātu tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu.

125. Norādu, ka atbilstoši Eiropas un starptautiskajām pamatnostādnēm šīs kopīgās iezīmes ietver tālāk uzskaitītos aspektus. Pirmkārt, tieslietu padomju *misija* ir sargāt tiesu un tiesnešu neatkarību, un tas nozīmē, ka tiem ir jābūt pasargātiem no jebkādas likumdošanas varas un izpildvaras ietekmes [82].

126. Otrkārt, nav vienota parauga, kas attiecībā uz jurisdikciju būtu jāievēro, veidojot tieslietu padomi, ja vien tās *sastāvs* nodrošina tās neatkarību un ļauj tai efektīvi veikt savu darbību [83]. Konkrētāk, tieslietu padomēs principā vismaz vairākumam tās locekļu, lai novērstu manipulācijas vai nepamatotu iespaidošanu, vajadzētu būt tiesnešiem, kurus ieceļ paši tiesneši [84]. Atlases procedūra ir jāveic objektīvi un pārredzami, nodrošinot plašu visu tiesu veidu un instanču pārstāvību un šajā procesā neiesaistot likumdošanas varu un izpildvaru [85].

127. Treškārt, lai garantētu funkciju nepārtrauktību, tieslietu padomju locekļu *mandātus* nedrīkst aizstāt vienlaikus ar parlamenta vēlēšanām vai atjaunot uzreiz pēc tām [86].

128. Ceturtkārt, tiesnešu atlase, iecelšana un/vai paaugstināšana amatā ir viena no plašāk atzītajām tieslietu padomju *funkcijām*, un procedūras ir jāveic tieslietu padomēm, kuras ir neatkarīgas no likumdošanas varas un izpildvaras [87].

81 Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomes īpašā referenta tiesnešu un juristu neatkarības lietās atzinums, 2018. gada 2. maijs (turpmāk tekstā – "2018. gada ANO atzinums"), 7.–31. punkts un tajos minētās atsauces. Skat. arī Eiropas Tiesnešu konsultatīvās padomes (*CCJE*) atzinumu Nr. 10 (2007) par Tiesu padomes darbību sabiedrības labā, 2007. gada 23. novembris (turpmāk tekstā – "*CCJE* 2007. gada atzinums"); Anja Seibert-Fohr (red.), *Judicial Independence in Transition* (Springer 2012); David Kosař (viesred.), Special Issue, "Judicial Self-Governance in Europe" (2018) 19 *German Law Journal*, 1567. lpp.

82 Skat., piemēram, 2010. gada ieteikumu, 26. zemsvītras piezīme, 26. punkts; Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkla (*ENCJ*) Tiesu iestāžu padomju ziņojuma 2010–2011 Ieteikumu par Tiesu iestāžu padomēm, 2011 (turpmāk tekstā – "*ENCJ* 2011. gada ziņojums"), 3.2. punkts; Starptautiskās tiesnešu asociācijas "Universālo tiesnešu hartu (*Universal Charter of the Judge)*", aktualizēta 2017. gada 14. novembrī, 2.–3. pants, un ANO 2018. gada ziņojumu, 81. zemsvītras piezīme, 32. un 37. punkts.

83 Skat., piemēram, Eiropas Padomes komisijas "Demokrātija caur tiesībām" (Venēcijas komisija) atzinumu Nr. 403/2006, *Judicial Appointments*, 2007. gada 22. jūnijs, CDL-AD(2007)028, 28. punkts; *CCJE* 2007. gada atzinumu, 81. zemsvītras piezīme, 15. punkts, un ANO 2018. gada ziņojumu, 81. zemsvītras piezīme, 66. punkts.

84 Skat., piemēram, Eiropas 1998. gada hartu, 32. zemsvītras piezīme; Paskaidrojošo ziņojumu, 1.3. punkts; *CCJE* 2007. gada atzinumu, 81. zemsvītras piezīme, 17.–19. punkts; 2010. gada ieteikumu, 26. zemsvītras piezīme, 27. punkts; Eiropas Tiesnešu konsultatīvās padomes (*CCJE*) "Tiesnešu *Magna Carta* (Pamatpincipi)", pieņemta 2010. gada 17. novembrī, *CCJE* (2010) 3, galīgā redakcija, 13. punkts, un *ENCJ* 2011. gada ziņojumu, 82. zemsvītras piezīme, 2.1.–2.3. punkts.

85 Skat., piemēram, Eiropas 1998. gada hartu, 32. zemsvītras piezīme, 1.3. punkts; *CCJE* 2007. gada atzinumu, 81. zemsvītras piezīme, 25.–31. punkts; *ENCJ* 2011. gada ziņojumu, 82. zemsvītras piezīme, 2.3. punkts, un ANO 2018. gada ziņojumu, 81. zemsvītras piezīme, 75. un 76. punkts.

86 Skat., piemēram, *CCJE* 2007. gada atzinumu, 81. zemsvītras piezīme, 35. punkts, un ANO 2018. gada ziņojumu, 81. zemsvītras piezīme, 83. punkts. Skat. arī Eiropas Padomes Rīcības plāna par tiesu varas neatkarības un objektivitātes stiprināšanu, 2016. gada 13. aprīlis, (CM(2016)36 *final*, paskaidrojošās piezīmes, 1.1. punkts, 20. lpp. ("Izmaiņas tiesiskajā regulējumā attiecībā uz tieslietu padomju darbību nevar novest pie priekšlaicīgas to personu mandātu termiņa izbeigšanas, kuras ir ieceltas atbilstoši iepriekšējam tiesiskajam regulējumam, izņemot, ja tiesiskā regulējuma izmaiņu mērķis ir pastiprināt padomes sastāva neatkarību").

87 Skat., piemēram, Eiropas 1998. gada hartu, 32. zemsvītras piezīme, 3.1. punkts; *ENCJ* 2011. gada ziņojumu, 82. zemsvītras piezīme, 3.3. punkts; 2016. gada Tiesiskuma kritēriju sarakstu, 36. zemsvītras piezīme, 81. punkts, un ANO 2018. gada ziņojumu, 81. zemsvītras piezīme, 48. punkts.

129. Līdz ar to var uzskatīt, ka tiesību normas, kas reglamentē tieslietu padomju sastāvu, to locekļu mandātus un funkcijas, balstās uz ārkārtīgi svarīgo mērķi nodrošināt to lomu tiesiskās neatkarības sargāšanā un tādējādi izvairīties no likumdošanas varas un izpildvaras ietekmes, it īpaši attiecībā uz to locekļu iecelšanu. Manuprāt, lai arī dalībvalstīm ir rīcības brīvība izveidot tieslietu padomi vai tai līdzīgu struktūru, gadījumā, ja tāda padome ir izveidota, ir jānodrošina pietiekama tās neatkarība, tostarp ar šādiem noteikumiem.

3. Piemērošana pamatlietu apstākļiem

130. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka Disciplinārlietu palāta, uz ko attiecas pamatlietas, neatbilst Hartas 47. pantā noteiktajām neatkarības prasībām.

131. Jānorāda, ka VTP ir struktūra, kuras uzdevums ir sargāt tiesu un tiesnešu neatkarību saskaņā ar Polijas konstitūciju, un tās funkcijās ietilpst to Augstākās tiesas, tostarp Disciplinārlietu palātas, tiesnešu atlase, ko ieceļ Republikas prezidents (skat. šo secinājumu 16. un 19. punktu). Tādējādi, lai pienācīgi veiktu savus uzdevumus, VTP ir jābūt brīvai no likumdošanas varas un izpildvaras ietekmes.

132. Tomēr veids, kādā tiek iecelti VTP locekļi, atklāj trūkumus, kas šķietami varētu apdraudēt tās neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras. Pirmkārt, tas balstās uz apstākli, ka saskaņā ar Likuma par VTP 9.a pantu (skat. šo secinājumu 22. punktu) 15 tās locekļus tiesnešus vairs neieceļ paši tiesneši, bet gan *Sejm*. Tas nozīmē, ka vairākums VTP sastāva, proti, 23 no 25 tās locekļiem, ir saistīts ar likumdošanas varu un izpildvaru [88].

133. Turklāt saskaņā ar Likuma par VTP 11.a panta 2. punktu VTP locekļu tiesnešu kandidatūras var izvirzīt grupa, kurā ir vismaz 2000 Polijas pilsoņu vai 25 tiesneši. Saskaņā ar šī likuma 11.d pantu *Sejm* ieceļ šos VTP locekļus ar 3/5 balsu vairākumu, klāt esot vismaz pusei balsstiesīgo deputātu (skat. šo secinājumu 24. un 25. punktu).

134. Tādējādi var uzskatīt, ka VTP locekļu iecelšanas veids ir saistīts ar likumdošanas varas ietekmi uz VTP, un nevar netikt ņemts vērā, ka *Sejm* var izvēlēties kandidātus, kuriem ir neliels tiesnešu atbalsts vai tā nav vispār, kā rezultātā tiesnešu kopienas viedoklim var nebūt pietiekama ietekme uz VTP locekļu iecelšanas procesu [89]. Neraugoties uz mērķiem palielināt VTP demokrātisko leģitimitāti un pārstāvību, šāds pasākums varētu negatīvi ietekmēt VTP neatkarību [90].

135. Ir jāatgādina, ka, īstenojot izmaiņas VTP locekļu tiesnešu iecelšanas kārtībā, priekšlaicīgi tika izbeigts esošo VTP locekļu mandāts. Netiek apstrīdēts, ka Likumā par VTP ir paredzēta priekšlaicīga VTP tiesnešu locekļu pilnvaru termiņa izbeigšana brīdī, kad tiek iecelti jaunie locekļi (skat. šo secinājumu 22. un 26. punktu). Neraugoties uz mērķi vienādot VTP locekļu pilnvaru termiņu, tūlītēja esošo VTP locekļu aizstāšana kopsakarā ar jauno VTP locekļu iecelšanas kārtību varētu tikt uzskatīta par tādu, kas vēl vairāk apdraudēs VTP neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras [91].

88 Proti, 21 VTP locekli ieceļ izpildvara (15 locekļi tiesneši + 4 locekļi, ko ieceļ *Sejm*, + 2 locekļi, ko ieceļ *Senat*, Polijas parlamenta augšpalāta), 1 locekli ieceļ Republikas prezidents, no 3 *ex officio* locekļiem viens pārstāv izpildvaru (tieslietu ministrs) un pārējie divi pārstāv tiesu varu (Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs un Augstākās administratīvās tiesas priekšsēdētājs). Skat. šo secinājumu 20. punktu.

89 Skat. tostarp Komisijas pamatoto priekšlikumu, 3. zemsvītras piezīme, 141.–143. apsvērums; Venēcijas komisijas atzinumu Nr. 904/2017, 4. zemsvītras piezīme, 24.–26. punkts, un ANO 2018. gada Ziņojumu par Poliju, 4. zemsvītras piezīme, 67.–69. punkts.

90 Var arī apgalvot, ka šo mērķu sasniegšanai var tikt izmantoti pakārtoti līdzekļi, – tā norādīts Venēcijas komisijas atzinumā Nr. 904/2017, 4. zemsvītras piezīme, 27. punkts, un Eiropas Padomes valstu grupas pret korupciju (*GRECO*) Ceturtā novērtējuma ziņojuma par Poliju papildinājumā, 2018. gada 22. jūnijs, Greco-AdHocRep(2018)3, 28. un 29. punkts.

91 Skat., piemēram, Komisijas pamatoto priekšlikumu, 3. zemsvītras piezīme, 140., 144., 145. un 175. apsvērums; Venēcijas komisijas atzinumu Nr. 904/2017, 4. zemsvītras piezīme, 28.–31. punkts, un ANO 2018. gada Ziņojumu par Poliju, 4. zemsvītras piezīme, 70. punkts.

136. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2019. gada 25. marta spriedums (K 12/18) [92] neatspēko manu analīzi. Šajā spriedumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) noteica, ka, pirmkārt, Likuma par VTP 9.a pants (skat. šo secinājumu 22. punktu), kas attiecas uz kārtību, kādā *Sejm* ieceļ locekļus tiesnešus, atbilst vairākām Polijas konstitūcijas normām un, otrkārt, ka Likuma par VTP 44. panta 1.a punkts (skat. šo secinājumu 28. punktu), kas attiecas uz VTP individuālo un noraidošo lēmumu, kuri attiecas uz tienešu atlasi, pārbaudi tiesā, nav saderīgs ar Polijas konstitūcijas 184. pantu. Minētajā spriedumā nav norādīta nekāda informācija, kas attiektos uz Savienības tiesībās paredzētajām neatkarības prasībām attiecībā uz Disciplinārlietu palātu, un katrā ziņā tajā pašā par sevi, kā izklāstīts iepriekš, nav novērsti visi apstākļi, kas apdraud VTP neatkarību.

137. Pamatojoties uz minēto, kā arī ņemot vērā, ka tieslietu padomēm ir izšķiroša nozīme tiesu iestāžu neatkarības nodrošināšanā jurisdikcijās, kurās tās ir izveidotas, un ka tām, veicot savus uzdevumus, ir jābūt neatkarīgām un brīvām no likumdošanas varas un izpildvaras ietekmes, VTP loma Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlasē liek man uzskatīt, ka šāda palāta nesniedz pietiekamas neatkarības garantijas saskaņā ar Hartas 47. pantu. Ņemot vērā likumdošanas varas lomu VTP 15 locekļu tienešu iecelšanas procesā un VTP lomu to tiesnešu atlasē, ko Augstākās tiesas tiesneša amatā var iecelt Republikas prezidents, pastāv leģitīmi iemesli objektīvi apšaubīt Disciplinārlietu palātas neatkarību. Šīs šaubas, vienkārši izsakoties, nekliedē VTP konsultatīvā loma šajā procesā.

138. Turklāt, kā to norādījuši prasītāji, EBTA Uzraudzības iestāde un Komisija, ir vairāki apsvērumi attiecībā uz Disciplinārlietu palātas tiesnešu atlasi, kuri ir jāņem vērā kopsakarā ar izmaiņām VTP locekļu tiesnešu iecelšanas kārtībā.

139. Konkrētāk, netiek apstrīdēts, ka, pirmkārt, līdz brīdim, kad ir aizpildītas visas amata vietas Disciplinārlietu palātā pirmo reizi, tiesnešus amatā šajā palātā ieceļ Republikas prezidents (skat. šo secinājumu 18. punktu), otrkārt, Disciplinārlietu palātas darbību reglamentē zināmā mērā īpaši noteikumi, kas nošķir to no citām Augstākās tiesas palātām, piemēram, 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu 20. pants, kurā paredzēts, ka Augstākās tiesas pirmā priekšsēdētāja funkcijas pilda Disciplinārlietu palātas priekšsēdētājs attiecībā uz šīs palātas tiesnešiem (skat. šo secinājumu 14. punktu), treškārt, attiecībā uz Disciplinārlietu palātu noteiktie pasākumi ir daļa no tiesību aktu kopuma par Polijas tiesu sistēmas reformu (skat. šo secinājumu 1. punktu) un, ceturtkārt, Disciplinārlietu palātai ir uzdots izskatīt lietas, kas it īpaši ietver Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanos, kā arī disciplinārlietas pret tiesnešiem, bet šie abi aspekti ir ar minēto pasākumu kopumu būtiski grozīti aspekti (skat. šo secinājumu 15. un 17. punktu) [93]. Proti, 2017. gada Likums par grozījumiem Likumā par VTP stājās spēkā trīs mēnešus pirms 2017. gada Likuma par Augstāko tiesu spēkā stāšanās (skat. šo secinājumu 11. un 21. punktu), piešķirot VTP šo lomu to tiesnešu atlasē, ko Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā var iecelt Republikas prezidents.

140. Šajā ziņā jāpiebilst, ka lēmumā par tās nostāju par izskatāmajām lietām [94] Disciplinārlietu palāta tostarp uzsver, ka tiesnešu iecelšana ir Republikas prezidenta konstitucionāla prerogatīva, kas tiek īstenota sadarbībā ar VTP, un ka Disciplinārlietu palāta atbilst ECPAK 6. panta 1. punkta prasībām, jo tā ir izveidota ar likumu un tiesību normas par tās statusu, kompetenci un iekšējo struktūru garantē šīs palātas un tās tiesnešu neatkarību un objektivitāti. Tā apgalvo, ka Disciplinārlietu palātas tiesnešu neatkarība un objektivitāte ir nodrošināta, it īpaši ar noteikumiem par tiesnešu atstādināšanu no amata, un tā ir jāvērtē, ņemot vērā konkrēto faktisko situāciju.

92 Attiecībā uz [sprieduma] kopsavilkumu skat. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) paziņojumu presei pēc tiesas sēdes lietā K 12/18, pieejams tīmekļvietnē http://trybunal.gov.pl/.

93 Jānorāda, ka Venēcijas komisija Atzinumā Nr. 904/2017, 4. zemsvītras piezīme, it īpaši 89.–95. un 128.–131. punkts, uzskatīja, ka Polijas tiesību aktu par VTP un Disciplinārlietu palātu kopējā iedarbība, kā arī citas reformas rada nopietnus draudus tiesu neatkarībai. Turklāt 2018. gada 17. septembrī Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkls (*ENCJ*) apturēja VTP dalību tajā, un tas bija saistīts ar izmaiņām tās locekļu tiesnešu iecelšanas kārtībā kopsakarā ar 13 papildu apstākļiem, tostarp to, ka Likums par VTP ir daļa no vispārējas reformas ar mērķi stiprināt izpildvaru un neievērot prasības par tiesu neatkarību: skat. *ENCJ* nostājas dokumentu, 28. zemsvītras piezīme, un paziņojumu presei "ECNJ Suspends Polish National Judicial Council", pieejams tīmekļvietnē http://www.encj.eu/.

94 Skat. šo secinājumu 20. zemsvītras piezīmi.

141. Neatkarīgi no ģenerālprokurora, Polijas, kā arī Disciplinārlietu palātas izvirzītajiem argumentiem attiecībā uz Republikas prezidenta konstitucionālo prerogatīvu iecelt tiesnešus un formālajām neatkarības garantijām, kas attiecināmas uz Disciplinārlietu palātu, šie argumenti, vērtējot tos, ievērojot apsvērumus, kas minēti šo secinājumu 132.–135. un 139. punktā, nav pietiekami, lai kliedētu iespaidu par šīs palātas objektīvas neatkarības trūkumu.

142. Turklāt, tā kā prasītāji, lai tiktu novērsts apgalvotais pārkāpums saistībā ar viņu neatceļamības un neatkarības aizsardzību, meklē neatkarīgu un objektīvu tiesu, situācija pamatlietās rada pastiprinātu iespaidu par neatkarības trūkumu. Šķiet, attiecībā uz prasītāju lietā C-585/18 īstenotie pasākumi ir pretrunā pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principam [95]. Tas tā ir tāpēc, ka VTP attiecībā uz prasītāju pieņēma negatīvu lēmumu, taču vienlaikus VTP ir ietekme uz Disciplinārlietu palātas sastāvu, kas ir tiesa, kurā prasītājs var vērsties saskaņā ar Polijas tiesisko regulējumu. Minētais apstāklis šķiet problemātisks no pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa viedokļa, ievērojot secinājumu, ko esmu izdarījis attiecībā uz Disciplinārlietu palātas neatkarības trūkumiem, kas ir radušies VTP locekļu iecelšanas kārtības dēļ.

143. Tomēr jāuzsver, ka nekas no minētā nenozīmē, ka prasības par tiesu neatkarību būtu jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis nevar veikt atbilstīgas reformas savos režīmos, it īpaši attiecībā uz tiesnešu atlasi un tieslietu padomju vai tām līdzīgu struktūru sastāvu, bet gan drīzāk, ka dalībvalstīm ir jāveic šādas reformas, vienlaikus ievērojot Savienības tiesībās tām noteiktos pienākumus, kas ietver arī pienākumu saglabāt savu tiesu un tiesnešu neatkarību saskaņā ar Hartas 47. pantu.

144. Ņemot vērā iepriekš minēto, ģenerālprokurora un Polijas izvirzītie apsvērumi, kuru pamatā ir apgalvotā līdzība starp Polijā un citās dalībvalstīs pieņemtajiem risinājumiem, nav pārliecinoši. Kā to ir norādījuši prasītāji, izskatāmās lietas, it īpaši ņemot vērā šo secinājumu 132.–135. punktā un 139. punktā minētos apsvērumus, attiecas uz situāciju Polijā [96]. Iespējams, būtu arī jāuzsver, ka šajā kontekstā nepastāv dubulti standarti starp dalībvalstīm, jo nevienas dalībvalsts tiesību akts, ar kuru tiek ierobežota Hartas 47. pantā paredzētā tiesu neatkarība, nav pieļaujams Savienības tiesību sistēmā.

4. Vērtējums saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu

145. Vai pamatlietā aplūkotajos apstākļos papildus Hartas 47. panta pārkāpumam prasību par tiesu neatkarību neievērošana ir uzskatāma par strukturālu vai vispārēju trūkumu, kas apdraud tiesu neatkarības būtību LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē [97], tādējādi vēl plašāk neievērojot tiesiskumu, kas aizsargāts LES 2. pantā [98]?

146. Savos secinājumos lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) [99] es uzskatīju, ka valsts pasākumi Augstākās tiesas tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanai, neparedzot aizsardzības pasākumus, lai garantētu viņu neatceļamību un neatkarību, būtībā ir šādi strukturāli trūkumi, kas ietekmēja visus Augstākās tiesas tiesnešus. Savos secinājumos lietā Komisija/Polija

95 Skat., piemēram, spriedumus, 2016. gada 28. jūlijs, *Ordre* des barreaux francophones et *germanophone* u.c., C-543/14, EU:C:2016:605, 40. un 41. punkts, un 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 96. punkts un tajā minētā judikatūra.

96 Norādu, ka saskaņā ar 2019. gada *EU Justice Scoreboard* no 20 aptaujātajām dalībvalstīm Polija ir vienīgā dalībvalsts, kurā locekļus tiesnešus tieslietu padomē neizraugās tikai paši tiesneši, bet tos ieceļ parlaments. Skat. Komisijas paziņojumu "The 2019 EU Justice Scoreboard", COM(2019) 198 *final*, 2019. gada 26. aprīlis, 54. diagramma, 55. un 62. lpp. Skat. arī EDSO 2017. gada Galīgo atzinumu par Poliju, 4. zemsvītras piezīme, 43.–46. punkts.

97 Ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumi lietā Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība), C-192/18, EU:C:2019:529, 115. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:325, 63. punkts, 41. zemsvītras piezīme.

98 Skat. it īpaši spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 32. punkts, un 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 47. punkts. Kā esmu norādījis savu secinājumu lietā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, 40. punktā, "tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks [Eiropas apcietināšanas ordera] izsniegšanas dalībvalstī var būt pat tad, ja [šī dalībvalsts] nepārkāpj tiesiskumu".

99 EU:C:2019:325.

(Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18) [100] es nonācu pie tā paša viedokļa attiecībā uz pasākumiem vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu pensionēšanās vecuma samazināšanai, kas faktiski ietekmēja visus Polijas tiesu sistēmas līmeņus. Abas šīs reformas vispārēji ietekmēja Polijas tiesu sistēmu.

147. Ir jānorāda, ka Tiesa savā 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) [101], šķiet, LES 19. panta 1. punkta otrās daļas kontekstā nav vērtējusi to tiesību normu pārkāpuma smagumu, kas aizsargā tiesnešu neatceļamību un neatkarību. Šajā spriedumā nav nekādas atsauces uz šo tiesību normu strukturālu vai vispārēju pārkāpumu [102].

148. Esmu nonācis pie secinājuma, ka apstākļi pamatlietā katrā ziņā ir uzskatāmi par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu.

149. Šo secinājumu es galvenokārt izdaru tāpēc, ka Polijas tiesību akti, ar ko tiek izveidota jauna Augstākās tiesas palāta, šajā gadījumā Disciplinārlietu palāta, lai izskatītu to Augstākās tiesas tiesnešu sūdzības, kuri tika piespiesti doties priekšlaicīgā pensijā, bet tas nav likumīgi saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, ir cieši saistīti ar problēmām, kuras es izskatīju savos secinājumos lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18) un kuras vispārēji ietekmēja Augstākās tiesas tiesnešus. Savā 2019. gada 24. jūnija spriedumā minētajā lietā [103] Tiesa noteica, ka ar attiecīgajiem tiesību aktiem tiek pārkāpta LES 19. panta 1. punkta otrā daļa (skat. šo secinājumu 2. punktu).

150. VTP ir nozīmīga loma šīs jaunās palātas tiesnešu amatā iecelšanas procesā, kas, sīkāk analizējot, ir pretrunā Eiropas un starptautiskajām pamatnostādnēm par šādu struktūru neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras (skat. šo secinājumu 124.–135. punktu). Minētais nodrošina spēcīgu politisko iestāžu ietekmi uz Augstākās tiesas tiesnešu amatā iecelšanas procesu, kas vispārīgi ietekmē Polijas tiesu sistēmu.

151. Turklāt tieši jaundibinātā Disciplinārlietu palāta ir tā, kas izskata lietas attiecībā uz tiesnešiem, kurus skar tiesību akti, par kuriem, kā nupat norādīts (skat. šo secinājumu 149. punktu), Tiesa nesen ir konstatējusi, ka ar tiem tiek pārkāpta LES 19. panta 1. punkta otrā daļa. Ņemot vērā jauno pasākumu par VTP locekļu tiesnešu iecelšanu pieņemšanas brīdi un VTP lomu to personu atlasē, kas tiek ieceltas Disciplinārlietu palātas tiesneša amatā, minētais apstāklis varētu aizskart to Augstākās tiesas tiesnešu gaidas par taisnīgu viņu pārsūdzību saistībā ar šiem pasākumiem izskatīšanu neatkarīgā tiesā, kuri ir sasnieguši no jauna noteikto pensionēšanās vecumu.

152. Tā kā problēma izskatāmajās lietās ir tuva tai, ko es izvērtēju savos secinājumos lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18), tā arī ir uzskatāma par strukturālu un vispārēju trūkumu, kas līdz ar to skar LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā garantētās tiesu neatkarības "būtību".

100 EU:C:2019:529.

101 EU:C:2019:531.

102 Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, it īpaši 60., 73. un 74. punkts.

103 Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531. Jānorāda, ka šī sprieduma 115. un 116. punktā Tiesa secināja, ka VTP iejaukšanās tiesneša amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanas pēc parastā pensionēšanās vecuma procesa kontekstā principā var veicināt šā procesa objektivizēšanu, bet "tā tas nav, ciktāl ir izpildīti noteikti nosacījumi, tostarp tas, ka minētā institūcija pati ir neatkarīga no likumdošanas varas un izpildvaras, kā arī no iestādes, kurai tai ir jāsniedz atzinums".

E. Par otro jautājumu lietā C-585/18, trešo jautājumu lietās C-624/18 un C-625/18, kā arī jurisdikcijas atzīšanu, jo Disciplinārlietu palāta nav neatkarīga tiesa

153. Ja Tiesa konstatēs, ka tāda valsts pēdējās instances tiesa kā Disciplinārlietu palāta pamatlietās neatbilst Savienības tiesībās noteiktajām tiesu neatkarības prasībām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai citai valsts tiesai, kā, piemēram, iesniedzējtiesai, Savienības tiesībās ir paredzēta prasība nepiemērot valsts tiesību normas, kurās ir izslēgta tās jurisdikcija izskatīt šādus strīdus.

154. Uz šo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši šādu iemeslu dēļ.

155. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību pārākums nozīmē, ka valsts tiesām, kam savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību, pēc savas iniciatīvas vajadzības gadījumā nepiemērojot jebkuru tām pretrunā esošu valsts tiesību normu, tostarp procesuālās tiesību normas, nelūdzot vai negaidot, lai šī valsts tiesību norma vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi [104]. Valsts tiesām īpaši savas kompetences ietvaros būtu pienākums nodrošināt no Hartas 47. panta izrietošo tiesisko aizsardzību un nodrošināt šī panta pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā atstājot nepiemērotu jebkādu tiem pretrunā esošu valsts tiesību normu [105].

156. No minētā izriet, ka izskatāmajās lietās nav jāpiemēro valsts tiesību normas, ar kurām kompetence izskatīt strīdus, kas skar Savienības tiesību aktus, ir noteikta valsts pēdējās instances tiesas palātai, kura neatbilst Hartas 47. pantā un/vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajām tiesu neatkarības prasībām. Kā norādījusi Komisija, ņemot vērā tiesu neatkarības būtisko nozīmi personu tiesību efektīvas aizsardzības tiesā nodrošināšanā saskaņā ar Savienības tiesībām, tādai citai valsts pēdējās instances tiesas palātai kā iesniedzējtiesa pamatlietās, ir jābūt iespējai pēc savas ierosmes nepiemērot valsts tiesību normas, kas nav saderīgas ar minēto principu. Valsts tiesām ir pienākums nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, lai īstenotu Savienības tiesības, ja tas citādi nav pieejams saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu [106].

VII. Secinājumi

157. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Lietās C-624/18 un C-625/18 nav jālemj par pirmo jautājumu.

   Pakārtoti, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants, to skatot kopā ar Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 9. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad dalībvalsts pēdējās instances tiesā ir celta prasība, kas pamatota ar diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma pārkāpumu pret šīs tiesas tiesnesi un kurai pievienots lūgums noteikt aizsardzības pasākumus, šai tiesai – ar mērķi aizsargāt tiesības, kas izriet no Eiropas Savienības tiesību aktiem, izmantojot valsts tiesību aktos paredzēto pagaidu līdzekli, – ir pienākums atstāt nepiemērotus valsts tiesību aktus, kuros jurisdikcija lietā, kurā tikusi celta prasība, ir paredzēta šīs tiesas struktūrvienībai, kura nedarbojas tā iemesla dēļ, ka tajā nav iecelti tiesneši.

104 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 4. decembris, *Minister for Justice and Equality* un *Commissioner of the Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 35. punkts un tajā minētā judikatūra.

105 Skat. spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 79. punkts.

106 Spriedums, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, it īpaši 40. un 41. punkts. Skat. arī, piemēram, spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. un 104. punkts.

2) Hartas 47. pantā noteiktās prasības par tiesu neatkarību ir jāinterpretē tādējādi, ka šīm prasībām neatbilst dalībvalsts pēdējās instances tiesā no jauna izveidota palāta, kuras kompetencē ir izskatīt valsts tiesas tiesneša lietu un kurā būtu jāspriež tiesa tikai tiesnešiem, kurus ir iecēlusi tāda valsts iestāde, kuras uzdevums ir sargāt tiesu neatkarību, proti, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tieslietu padome), bet kura tās izveidošanas organizatoriskā modeļa un darbības veida dēļ negarantē neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras.

   Minētā situācija ir pretrunā arī LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai.

3) Dalībvalsts pēdējās instances tiesas palātai, kurai nav jurisdikcijas šajā lietā, bet kas atbilst Savienības tiesībās paredzētajām prasībām attiecībā uz tādu tiesu, kurā celta prasība lietā, kura skar Savienības tiesības, atbilstoši Savienības tiesību pārākumam nav jāpiemēro valsts tiesību normas, kurās ir izslēgta tās jurisdikcija izskatīt šādus strīdus.